

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

**Motivace dobrovolníků v YMCA - Živá rodina
a Občanském sdružení Bodaj**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: Marie Čandová

Vedoucí práce: Mgr. Anna Klimešová

Katedra Sociálně pedagogická

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Rok odevzdání: 2008

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto písemnou bakalářskou práci s názvem **Motivace dobrovolníků v YMCA –Živá rodina a Občanském sdružení Bodaj** napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.

V Praze dne:

Marie Čandová

Anotace

Cílem této bakalářské práce je prostřednictvím výzkumu zjistit motivaci dobrovolníků z YMCA-Živá rodina a Občanského sdružení Bodaj.

V první části práce uvádím základní teoretická témata související s motivací dobrovolníků. První kapitolu věnuji přímo tématu motivace, kde uvádím mimo jiné také dvě teorie motivace, které jsou podle mého názoru zajímavým, ale především podněcujícím pohledem na motivaci. Následně pojednávám o prosociálním chování, které je označováno také jako chování pomáhající a o osobnosti pomáhajícího, jímž bezesporu dobrovolník je. V závěrečných kapitolách teoretické části popisuji, co je to dobrovolnictví a kdo jsou dobrovolníci YMCA-Živá rodina a Občanského sdružení Bodaj.

Praktická část obsahuje popis výzkumu motivace dobrovolníků YMCA-Živá rodina a O.s.Bodaj. Metody výzkumu jsem zvolila dvě; dotazníkové šetření a rozhovory. Nejprve zde hovořím o dotazníkovém šetření, jeho vzniku a vyhodnocení. Další část se věnuje rozhovorům a jejich vyhodnocení.

V závěru práce shrnuji výzkumem zjištěnou motivaci dobrovolníků YMCA-Živá rodina a O.s. Bodaj.

Klíčová slova:

Motivace

Dobrovolnictví

Prosociální chování

Výzkum

Motivation of volunteers in YMCA-Živá rodina and O.s. Bodaj

Summary

The main purpose of this work is found out motivation of volunteers in: YMCA –Živá rodina and O.s. Bodaj.

In the first part of this work I describe basic themes connected with motivation. At the first I describe motivation, needs, merits and two theories of motivation by Maslow and Murray. Next chapter is about prosocial behaviour. I try to explain prosocial personality and why people help too. In the final chapter of theoretic part I wrote about volunteers at large and after about volunteers in YMCA-Živá rodina and O.s. Bodaj too.

Second big part is about research of motivation by questionnaires and interview. In the final part of this work I present results of this research.

Basic words:

Motivation.

Volunteers

Prosocial behaviour

Research

Děkuji Mgr. Anně Klimešové, za vstřícnost, trpělivost a uvedení do, pro mě nového, podnětného způsobu pozorování jevů a věcí kolem sebe.

V neposlední řadě děkuji dobrovolníkům YMCA-Živá rodina a O.s.Bodaj, bez kterých by tato práce nevznikla.

„Dobrovolnictví není obět, ale projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje a zároveň poskytuje dobrovolníkovy pocit smysluplnosti, je zdrojem nových zkušeností a dovednost a obohacením v mezilidských vztazích..“

Jiří Tošner

OBSAH

1. Úvod

2. Motivace

2.1. Pojem motivace

2.2. Potřeby

2.2.1. Základní psychické a psychosociální potřeby

2.3. Teorie motivace

2.3.1. Maslowova hierarchie potřeb

2.3.2. Murrayho teorie potřeb

2.4. Hodnoty

2.5. Emoce

3. Prosociální chování

3.1. Prosociální chování

3.2. Proč pomáháme

3.3. Prosociální osobnost – osobnost pomáhajícího

3.4. Syndrom pomáhajících

4. Dobrovolnictví

4.1. Typy dobrovolnictví

4.2. Dobrovolník

5. Občanské sdružení Bodaj a jeho dobrovolníci

5.1. Občanské sdružení Bodaj

5.2. Dobrovolníci

6. YMCA - Živá rodina a její dobrovolníci

6.1. YMCA Živá rodina

6.2. Manželská setkání

6.3. Dobrovolníci

7. Předpokládaná motivace dobrovolníků

8. Výzkum

8.1. Výzkumné metody

8.2. Vzorek a jeho výběr

9. Dotazníkové šetření

9.1. Vznik metody

9.1.1. Otázky zjišťující demografické údaje

9.1.2. Klíčové otázky

9.2. Předvýzkum

9.3. Sběr dat

9.4. Vyhodnocení a interpretace dotazníků

9.4.1. Klíčové otázky

10. Rozhovory

11. Závěr

12. Literatura

13. Přílohy

1. ÚVOD

Vyrůstala jsem v prostředí, kde bylo běžné vykonávat nějakou dobrovolnou činnost. Jednalo se zejména o činnosti týkající se života ve farnosti, později, po pádu komunismu, se vrátilo skautské hnutí, začala fungovat Česká katolická charita na dobrovolné bázi apod. Prostředí, ze kterého jsem vyšla a nárůst možností různých dobrovolných aktivit, mě vedly k tomu, že jsem se do některých dobrovolných aktivit přirozeně zapojila taky a dostala jsem se i do situace, kdy jsem musela vybírat, kterou dobrovolnou činnost zvolím a které se vzdám a proč. Vzhledem k prostředí, v němž stále žiji, kde většina lidí patří mezi nějaké dobrovolníky, jsou otázky po důvodech bytí dobrovolníkem aktuální. Nehledě na to, že se stále častěji setkávám s problémy koordinátorů dobrovolníků, které vycházejí z nejasného postoje dobrovolníků, a to k zamyšlení nad motivací těchto dobrovolníků.

Cílem této bakalářské práce je zjistit, prostřednictvím výzkumu, motivaci dobrovolníků sdružení Bodaj a YMCA Živá rodina. Obě tyto organizace mají společné to, že se jedná o péči o děti. Zatímco dobrovolníci YMCA se ale starají o zdravé děti, které mají rodiče, dobrovolníci sdružení Bodaj pečují o děti s různými postiženími umístěnými v dětském domově. Bude mne tedy zajímat nejen motivace jednotlivých dobrovolníků, ale také, zda, případně jak se liší motivace dobrovolníků v těchto organizacích.

V teoretické části budu mluvit nejprve o pojmu motivace a pojmech s ní souvisejících, jako jsou potřeby, hodnoty a emoce. Ve druhé kapitole potom budu mluvit o prosociálním chování, osobnosti pomáhajícího a o častém problému v pomáhajících profesích, syndromu pomáhajících..

Praktická část obsahuje výzkum motivace, který jsem provedla v již zmiňovaných organizacích. Pro výzkum jsem použila dotazníkovou metodu a strukturované rozhovory. V jedné z kapitol předložím výsledky z dotazníkového šetření u dobrovolníků YMCA Živá rodina, v další kapitole potom výsledky z šetření v O.s. Bodaj. Strukturovanými rozhovory se budu věnovat v následující kapitole a v závěrečné kapitole výsledky výzkumu shrnu.

2. MOTIVACE

Když jsem vyhledávala v různých publikacích pojem motivace, zjistila jsem, že motivace je dosti nejednotně vykládaným pojmem. Následující popis toho, co je motivace, je tedy jakýmsi souhrnem toho, v čem se jednotliví autoři shodují.

2.1. Pojem motivace

Pokud vyjdeme z etymologie, slovo **motiv** pochází z latinského *moveo* = hýbu, resp. *motivus* = hýbající.¹ Můžeme tedy říci, že motiv je něčím, co uvádí do pohybu lidskou činnost. Motivy určují nejen intenzitu, směr, trvání a cíl jednání (činnosti), ale vyjadřují i důvody či příčiny lidského chování. Motivy mohou být vědomé i nevědomé, vyjadřovat vědomé i nevědomé záměry, cíle. Vágnerová upozorňuje také, že stejné motivy mohou vést k různému jednání a i naopak odlišné motivy mohou vést ke stejnému chování.²

Zařazuji stručnou, ale podle mého názoru nejucelenější definici motivace, se kterou jsem se setkala.

„Motivace je souhrn všech intrapsychických dynamických sil, nebo-li motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci, nebo dosáhnout něčeho pozitivního.“³

Motivy se dají podle Plhákové rozdělit do čtyřech skupin a to na motivy sebezáchovné, stimulační, individuální a sociální.⁴

Sebezáchovné motivy mají za cíl přežití druhu či jedince. Mají biologický základ. Patří sem hlad, žízeň, sexuální motivy, rodičovské (pečovatelské) motivy aj. Sebezáchovné motivy jsou vrozené, ale způsobu jejich uspokojování se člověk učí. Jejich naplňování úzce souvisí s hodnotami.

Stimulační motivy se projevují vyhledáváním zážitků, zvědavostí a hravostí. Patří sem například potřeba přiměřené aktivace a variability vnějších podnětů. Podstatou teorie optimální úrovně aktivace je předpoklad, že příliš vysoká i příliš nízká aktivační

¹ Smékal, 2002, str. 232

² Vágnerová, 2004, str. 190-191

³ Plháková, 2003, str. 319

⁴ Plháková, str. 320-384

úroveň je subjektivně nepříjemná. Pokud klesne nabuzení pod optimální hladinu, začne organismus vyhledávat stimulaci.

Individuální motivy směřují k uspokojení těch cílů, které vedou k uchování vnitřního řádu člověka. Patří sem potřeba svobodně se rozhodovat a jednat, hledat životní smysl, potřeba sebepojetí aj.

Sociální motivy se týkají mezilidských vztahů. Tyto motivy jsou zřejmě vrozené a k jejich aktivaci dochází zpravidla v raném dětství v interakci s ostatními lidmi. Sociální motivy je možné rozdělit do několika základních skupin: potřeba afiliace, moci a úspěšného výkonu (více viz. Maslowova hierarchie potřeb).

2.2. Potřeby

O potřebách jako o motivech se zmiňují zvláště⁵ myslím totiž, že potřeby jsou nejen důležité v kontextu této práce, ale také pojem potřeby podle mého názoru a zkušenosti pomáhá lépe proniknout do problematiky motivace, lépe ji pochopit.

Smékal **potřebu** definuje jako „stav osobnosti odrážející rozpor mezi tím, co je dáno, a tím, co je nutné (nebo se jeví osobnosti jako nutné) pro přežití a rozvoj.“⁵

Potřeby tedy vyjadřují nedostatky nejen na fyzické úrovni, ale i na úrovni sociálního bytí člověka. Potřeby vedou k chování, které má za cíl redukci potřeb, která je prožívána jako různé druhy uspokojení.⁶ Platí také, že jednání není zpravidla motivováno pouze jednou potřebou a že tyto potřeby mohou být ve vzájemném protikladu.

2.2.1. Základní psychické a psychosociální potřeby

Základní psychické a psychosociální potřeby jsou závislé na hodnotách člověka a normách ve společnosti. Různí autoři zmiňují a zdůrazňují jiné psychosociální potřeby, základ je podle Vágnerové u všech stejný.⁷

Tyto potřeby je možné rozdělit do šesti skupin:

1. **Potřeba bezpečí.** Psychosociální obsah potřeby je uspokojován dobrými a stabilními vztahy, které jsou zdrojem citového bezpečí, jistoty.
2. **Potřeba stimulace.**
3. **Potřeba poznání,** jejíž nejvýznamnější složkou je potřeba přiměřené orientace a pochopení základních zákonitostí.

⁵ Smékal, 2002, str. 239

⁶ Nakonečný, 1993, str. 104

⁷ Vágnerová, 2004, str.185-190

4. **Potřeba sociálních kontaktů, potřeba k někomu, resp. někam patřit.** Jak již bylo řečeno, vztahy jsou zdrojem jistoty a bezpečí, ale také zkušeností.
5. **Potřeba seberealizace.** Seberealizace lze dosáhnout různým způsobem. Ať už jde o dosažení úspěšného výkonu, získání sociálního statusu či ohodnocení od druhých. (rysy seberealizujících se lidí viz. příloha č.1.)
6. **Potřeba smyslu vlastní existence.** „*Člověk potřebuje dát svému životu určitý základní smysl, který by koordinoval veškeré motivační tendence v jednom základním směru a integroval veškerou jeho životní aktivitu nejenom ve vztahu k minulosti, ale i pro budoucí směřování.*“⁸
Pokud je tato potřeba naplněna, člověk snáz překonává různé životní problémy.

2.3. Teorie motivace

V této kapitole zařazuji dvě teorie zabývající se motivací. Maslowova hierarchie potřeb předkládá podle mého názoru ucelený systém potřeb, který může svou přehledností pomoci k lepší orientaci v tématu motivace. Murrayho teorii jsem zařadila proto, že je zajímavá svou strukturou a zohledněním vlivů, kterým byl jedinec vystaven v dětství a z nichž některé mohou mít i na volení dobrovolné činnosti.

2.3.1. Maslowova hierarchie potřeb

Maslow vychází z toho, že aktivace chování je determinována jednou nebo více neuspokojenými potřebami. Skupiny potřeb uspořádal hierarchicky podle síly (naléhavosti, dominance). Nejsilnější jsou fyziologické potřeby, následují potřeby bezpečí, lásky, uznání a seberealizace. Dále platí, že chování člověka je determinováno jeho, (aktuálně), nejnižšími neuspokojenými potřebami. To znamená, že například po uspokojení fyziologických potřeb nabývají na síle neuspokojené potřeby bezpečí, a ty potom určují chování. Motivační život jedince je podle Maslowa vzestup různými vrstvami „pyramidy potřeb“ a to tak, že u novorozenců převažují fyziologické potřeby, mladší děti mají především potřeby bezpečí a lásky, starší děti potřeby lásky a uznání a s počátkem adolescence vzrůstají potřeby seberealizace. Je asi dobré podotknout, že aby Maslow tyto poznatky získal, zkoumal zdravé a silné osoby.

⁸ Vágnerová, 2004, str.190

Dále dělí Maslow potřeby na tzv. nedostatkové, mezi něž patří všechny potřeby s výjimkou potřeb seberealizace a na potřeby růstové, tedy potřeby seberealizace.⁹

Nedostatkové potřeby jsou potřeby, které chtějí být naplněny a při jejichž nenaplnění cítí člověk napětí. Aby mohly být uspokojovány růstové potřeby, musí být podle Maslowa nejprve uspokojeny nižší potřeby. Růstovým potřebám se říká také potřeby bytí (B-potřeby) a mají tu zvláštnost, že oproti nedostatkovým potřebám, jejichž síla po uspokojení mizí, v případě B- potřeb s jejich uspokojováním intenzita roste. Ukázalo se ale, že člověk může růstové potřeby toužit uspokojovat, ačkoli v některých nedostatkových strádá.

Jak již bylo zmíněno výše, Maslowova hierarchie potřeb obsahuje:

- 1. fyziologické (biologické) potřeby:** hlad, žízeň, sex, spánek atd.
- 2. potřeby bezpečí:** stabilita, svoboda od strachu, potřeba pořádku, zákona, mezí, potřeba ochrání, atd.
- 3. potřeba lásky (afiliční potřeby):** potřeby lásky, náklonnosti a potřeba někam patřit
- 4. potřeby uznání:** výkonu, prestiže
- 5. potřeby seberealizace:** potřeby vědění, sebeuskutečnění, porozumění, estetické potřeby. Maslow tuto třídu potřeb definuje takto: „*Týká se žádosti člověka po sebenaplnění, totiž jeho tendence uskutečnit to, čím potencionálně je.*“¹⁰

2.3.2. Murrayho teorie potřeb

Základním pojmem této teorie je **potřeba**, kterou Murray definuje jako „*konstrukt označující sílu v oblasti mozku, která organizuje vnímání, myšlení, snažení a jednání v určitém směru, s cílem změnit existující neuspokojivou situaci.*“¹¹

Dalšími důležitými pojmy jsou tlak a téma. **Tlaky** jsou vnější podmínky, které vzbuzují touhu buď něco získat (pozitivní tlaky) nebo se naopak něčemu vyhnout (negativní tlaky). Tlaky jsou pak tím, co může aktivovat potřeby.¹² Tzn., že například k aktivaci potřeby vykonávat dobrovolnou činnost dopomáhá její dostupnost a přítomnost přátel, kteří jsou dobrovolníky.

Pod pojmem **téma** je popsána interakce potřeb a tlaků. Jinak řečeno, každé téma v životě člověka je podle Murraye charakterizováno existencí potřeby, která je ve vztahu

⁹ Madsen, 1979, str. 300-302

¹⁰ Madsen, 1979, str. 297

¹¹ Plháková, 2003, str. 366

¹² Plháková, 2003, str.366

k nějakému tlaku.¹³ Jednotlivá témata se podle Plhákové v životě jedince opakují, což může být způsobeno tlaky, kterým byl člověk vystaven v dětství.¹⁴ Můžeme sem zařadit například náboženskou výchovu, tuhou disciplínu, různé tlaky vyplývající ze sourozenecké pozice apod. Například tlak vyhnout se odmítnutí okolím, může vést člověka k potřebě být dobrovolníkem proto, že se v dětství přesvědčil, že pomáhat se musí.

2.4. Hodnoty

Důležitým pojmem souvisejícím s motivací jsou hodnoty. Různé činnosti, objekty a situace mají pro člověka různý význam. Říkáme, že mají různou hodnotu. Hodnoty jsou tedy tím, co volíme jako první a podle toho potom jednáme tak, abychom uspokojili potřebu. Můžeme tedy říci, že systém motivů člověka je vytvářen určitým systémem hierarchicky uspořádaných hodnot.¹⁵

Jestliže se někdo věnuje dobrovolné činnosti, může pro něj být hodnotou například možnost vybrat si, co budu dělat; být tam, kde cítím, že jsem potřebný aj.

2.5. Emoce

Emoce je možné definovat jak „*schopnost reagovat na různé podněty prožitkem libosti a nelibosti, spojeným s fyziologickými reakcemi a změnou aktivity, event. i dalšími vnějšími projevy.*“¹⁶

Je nesporné, že emoce hrají v jednání člověka důležitou roli. Mají vliv nejen na to, jak hodnotíme různé objekty a situace, ale také vedou k upřednostňování chování, které vede k uspokojení potřeb. Zjednodušeně můžeme říci, že když například člověk vidí dítě, které v něm svým špatným stavem vzbudí lítost, pocítí potřebu dítěti pomoci a změní své chování tak, že tomuto dítěti poskytne pomoc. Emoce tak jsou důležitým determinantem jeho motivace. Plháková ale upozorňuje na fakt, že vzájemný emoce a motivy se nemusejí vždy vyskytovat současně, motivované chování probíhá někdy totiž bez přítomnosti emocí a naopak vznik emoce nemusí mít za následek motivované chování.¹⁷

¹³ Madsen, 1972, str. 157

¹⁴ Plháková, 2003, str.366

¹⁵ Nakonečný, 1993, str. 105

¹⁶ Vágnerová, 2004, str.143.

¹⁷ Plháková, 2003, str. 432

Někteří autoři hovoří o výše popsaném vztahu motivace a emocí jako o **emočně – motivačním systému**.

Na provázanost emocí s motivací poukazuje i jejich stejný latinský základ, jímž je slovo *movere* – hýbat se, přičemž latinsky *emovere* znamená vzrušovat. Vzájemnou propojenost motivace a emocí dokresluje termín pro silnou, ale krátce probíhající emociální reakci - afekt, který je odvozen z *afficere* – ovlivnit.¹⁸

3. PROSOCIÁLNÍ CHOVÁNÍ

3.1. Prosociální chování

Lidé, kteří vykonávají nějakou dobrovolnou činnost jsou nejen „běžnými“ účastníky sociálních vztahů, ale jejich sociální chování má díky dobrovolnému charakteru svá specifika. Obecně lze chování dobrovolníků označit za chování pomáhající. Pro větší upřesnění souží pojmy jako altruismus a prosociální chování.

Většina autorů se shoduje na tom, že prosociální chování je synonymem altruismu. **Altruismus** je pojímán jako jednání v zájmu někoho jiného, nikoli ve vlastním zájmu, přičemž člověk takto jednající neočekává žádnou z vnějšku přicházející odměnu.¹⁹

Altruismus závisí podle Tošnera také na tom, jestli ho posuzuje optimista, nebo pesimista. „*Zatímco optimista soudí, že člověka obohacuje, když rozdává sám sebe, tak pesimista říká, že tím vlastně sytíme svého vnitřního sobce.*“²⁰

Zajímavě o této problematice pojednává Moderní učebnice sociální psychologie.²¹ Autoři zde vysvětlují vztah pojmů pomáhání, altruismus a prosociální chování, a blíže tyto jednotlivé pojmy specifikují. **Pomáhání** je obecným pojmem, zatímco **prosociální chování** definují jako takové chování, jehož cílem je zlepšit situaci druhé osoby. Člověka k takovému chování vede nejen potřeba pomoci druhému, ale může se jednat také o způsob uspokojování vlastních cílů. **Altruismus** je ještě blíže specifikován jako jednání pomáhajícího, které je motivováno vcítěním se do situace druhého a empatií. Přehledně je vztah mezi jednotlivými pojmy zobrazen na následujícím obrázku.

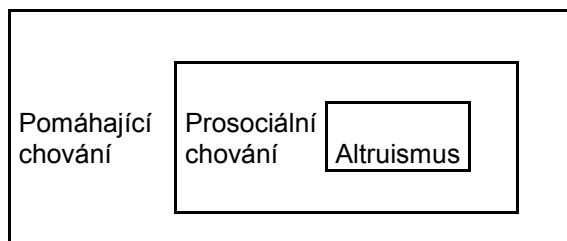
¹⁸ Plháková, 2003, str. 386

¹⁹ Hayesová, 1998, str. 140

²⁰ Tošner in Koucká, Psychologie dnes, 2007

²¹ Hewstone, Stroebe, 2006, str. 331-362

Vztahy mezi pojmy pomáhání, prosociální chování a altruismus.

3.2. Proč pomáháme

V předchozí části jsem vymezila pojmy. Nemluvila jsem ještě ale o tom, proč pomáháme. Této otázce se budu věnovat nyní a to zejména proto, že cílem této práce je zjistit, z jakého důvodu jsou lidé dobrovolníky, co je motivuje k tomu, že pomáhají.

Argumenty pro názor, že tendence k prosociálnímu chování jsou určené geneticky, jsou v současné sociální psychologii neudržitelné. Převažuje zde názor, že zásadní roli v motivaci k prosociálnímu chování hraje vliv prostředí a výchovy. Vysvětlení prosociálního chování se nejčastěji opírá o teorii sociální výměny, normy a empatii.²²

Teorie sociální výměny je pojímána jako analogie tržního vztahu vyjádřeného termíny „náklady-zisk“, což v kontextu prosociálního chování znamená, že pomoc poskytujeme po zvážení vynaloženého úsilí a předpokládaného zisku.²³ Rozmýšlíme, zda máme dostatek energie, znalostí, jestli musíme překonat nějaké překážky, jak moc pro nás bude nepříjemné, pokud se rozhodneme nepomáhat (sebeobviňování, odsouzení od okolí aj.) a jaká bude případně naše odměna za poskytnutí pomoci (např. dobrý pocit, uznání a ocenění od druhých apod.).

Na naše rozhodování k pomoci mají vliv také **sociální normy**. Sociální normy, vyjadřují, jak by lidé „měli“ jednat a co je pro danou situaci „normální“.²⁴ Většina lidí se přitom podle Janouška²⁵ řídí právě tím, co se má nebo nemá dělat, což je vyjadřováno sociálním souhlasem či nesouhlasem. U některých lidí se ale tyto normy zvnitřní a stanou se součástí motivačního systému jedince, těmto lidem přináší dodržování těchto norem pozitivní emoce, pocit uspokojení a zvýšení sebehodnocení.

²² Výrost, Slaměnik, 1997, str.341

²³ Výrost, Slaměnik, 1997, str.342

²⁴ Hayesová, 1998, str. 147

²⁵ Janoušek in Výrost Slaměnik, 1997, str. 343

Nejčastěji zmiňovanými normami, které výrazně motivují prosociální chování jsou reciprocita a sociální odpovědnost.²⁶

Reciprocita znamená, že pomáháme těm, kteří nám také pomohli.

Norma **sociální odpovědnosti** je předepisuje jedinci pomáhat těm, kteří jeho pomoc potřebují, kteří jsou na něm závislí.²⁷

3.3. Prosociální osobnost – osobnost pomáhajícího

Základními rysy prosociální osobnosti jsou sociální odpovědnost, vnitřní místo kontroly a empatie.²⁸ Záleží přitom na tom, do jaké míry jsou u jedince tyto jednotlivé rysy rozvinuty.

„Empatie je emoční stav vyvolaný přiblížením se emocionálnímu stavu jiné osoby. Výsledný stav pramení z přijetí úhlu pohledu druhého a pochopení jeho pocitů.“²⁹

Pokud je **empatie** u člověka dostatečně rozvinutá může se dostatečně vcítit do situace člověka potřebujícího pomoc, může lépe vnímat jeho pocity a potřeby. Pomáhání na základě vcítění se do člověka potřebujícího pomoc nemusí být ale pouze altruistické, resp. naše první reakce může být zaměřena na odstranění vlastního nepříjemného stavu (egoistická) a až na druhém místě nás zajímá přímo stav člověka, kterému pomáháme (altruismus).³⁰

Vnitřní místo kontroly a sociální odpovědnost jsou faktory vyvolávající v člověku povinnost pomoci v situacích, které pomoc vyžadují. Důležité je ale také, jakým lidem pomáháme. Není totiž náhoda, kteří lidé to jsou. Pomáháme zejména lidem kteří jsou na nás závislí, což určuje právě **sociální odpovědnost**. Pokud se jedná o závislost dočasnou je většinou vše v pořádku. Pokud ale vztah vzájemné závislosti osob trvá, může to mít i mnohé negativní důsledky. Takové vztahy nejsou náhodné a podle Schmidbauera se těmito vztahy vyznačují lidé s tzv. syndromem pomáhajících (viz níže).

Výzkumy také zjistily, že člověk zpravidla pomáhá více těm lidem, které zná, nebo o nich má alespoň nějaké informace. Důležité také je, zda je pomoc potřebující člověk také potencialem poskytovateli pomoci sympatický nebo ne. Například ve skupině lidí, kteří se znají a jsou mezi nimi přátelské vztahy jde každému jedinci o dobro druhého, chtějí jeden pro druhého to nejlepší, zatímco ve skupinách, kde se lidé neznají

²⁶ Výrost, Slaměník, 1997, str. 344

²⁷ Hewstone, Stroebe, 2006, str. 349

²⁸ Hewstone, Stroebe, 2007, str.338-341

²⁹ Hewstone, Stroebe, 2006, str.340

³⁰ Výrost, Slaměník, str.347

dobře, nebo mezi nimiž jsou vztahy povrchní, sledují jednotlivci své osobní zájmy, což se projevuje například tím, že sledují co, kdo a kdy do skupiny přinesl.³¹

Když se člověk rozhodne pomoci, měl by zřejmě posoudit své kompetence k takovému jednání a dojít tak k závěru, že právě on je dostatečně kompetentní. Sebepojetí každého jedince určuje, jak hodnotí sám sebe, tedy jestli v dané situaci přeceňuje či naopak podceňuje své schopnosti, vědomosti apod. Můžeme zde najít souvislost s tím, jak se rozhodujeme k altruistickému chování a zda jsme zejména ve vztazích vzájemné závislosti.

Představa spravedlivého světa je dalším z determinantů prosociálního chování. Jestliže člověk vnímá svět, jako místo, kde je možné zcela odstranit nespravedlnost, jedná tak, že trpícímu pomůže. Pokud ale ve spravedlnost nevěří, nebo pokud jeho jednání k odstranění nespravedlnosti nevede, trpícímu nepomůže, nebo mu pomoc přestane poskytovat.

vysvětlit

Na základě předcházejících informací můžeme říci, že prosociální chování, je chování člověka determinované prosociální motivací, základními rysy prosociální osobnosti (zodpovědnost, vnitřní místo kontroly, empatie), a představou spravedlivého světa. (viz příloha č.2.)

3.4. Syndrom pomáhajících

V předchozích kapitolách jsem mluvila o tom proč pomáháme, stejně tak jako o osobnosti pomáhajícího. Německý psychoterapeut Wolfgang Schmidbauer popsal tzv. syndrom pomáhajícího, který poukazuje na slabá místa pomáhající osobnosti.³²

V psychologickém slovníku jsem našla stručnou, avšak výstižnou definici syndromu:

„Syndrom pomáhajících – přítomnost narcizmu při volbě a výkonu pomáhající profese; příznaky: hlad po uznání, porozumění, obdivu, lásce“³³

Abych mohla lépe vysvětlit, co vlastně syndrom pomáhajících je, musím nejprve vysvětlit, jak vzniká.

³¹ Hewstone, Stroebe, 2007, str. 47- 34á

³² Schmidbauer, 2000, str.11

³³ Hartl, 2004, str. 269.

Schmidbauer říká, že vznik syndromu pomáhajících má své kořeny již v dětství a dospívání, kdy dítěti **chybí pocit přijetí a uznání od rodičů**, kteří od dítěte naopak vyžadují, aby plnilo jakýsi ideál Já. Aby dítě splnilo očekávání rodičů, rozvíjí pouze ty vlastnosti, které jsou hodnoceny jako „dobré“ a potlačovat v sobě vlastnosti „špatné“. Schmidbauer upozorňuje na fakt, že tyto „špatné“ vlastnosti mohou být dost důležité pro další vývoj a život člověka, řadí sem např. něžnost, sexuální potenci, sebeprosazení se apod.

Dítě, resp. dospívající, které se takto snaží splnit ideální představu rodičů, v sobě v podstatě pěstuje pocit dokonalosti, **identifikaci se Superegem**. Tento stav osobnosti vyvolává neuspokojitelnou **narcistickou touhu po potvrzení**, přijetí od druhých, aby se tak ideální sebeobraz nerozpadl.

Syndrom pomáhajících má tak nutně vliv i na mezilidské vztahy. Člověk se syndromem pomáhajících vyhledává vztahy, kde se může vyhnout vzájemnosti a intimitě. Většinou navazuje vztahy, kde plní opět roli pomáhajícího, zatímco ten druhý roli člověka potřebujícího pomoc. Schmidbauer ve své knize zmiňuje příklad muže, který, aby udržel svou pozici toho dokonalého ve vztahu, nutil svoji ženu docházet na terapii, aby jí (nebo si) dokázal, že potřebuje pomoc, že on má převahu.

Je přitom smutným paradoxem, že to, co staví pomáhající na odív je jen jakási fasáda, ze kterou jak to velice výstižně popsal Schmidbauer, se krčí ustrašené hladové dítě, které se však naučilo nevyjadřovat své potřeby.

Na závěr zařazuji ještě jeden Schmidbauerův, poněkud pesimistický popis syndromu pomáhajících:

„Syndrom pomáhajících, neschopnost vyjádřit vlastní pocity a potřeby, jež se stala osobnostní strukturou, spojená se zdánlivě všemohoucí, nenapadnutelnou fasádou ve sféře sociálních služeb, je velmi rozšířený.“³⁴

4. DOBROVOLNICTVÍ

Dobrovolnictví je termínem, pod kterým si každý člověk něco představí. Tyto představy o dobrovolnictví mohou být přitom dosti odlišné. Někdo si vybaví například dobrovolné hasiče, jiný dárcovství krve apod.

Obecně můžeme říci, že: *„Dobrovolnictví je svobodně zvolená činnost, konaná ve prospěch druhých bez nároku na odměnu.“³⁵*

³⁴ Schmidbauer, 2000, str. 15.

4.1. Typy dobrovolnictví

V literatuře pojednávající o dobrovolnictví je možné najít rozdělení typů dobrovolnictví podle různých hledisek.³⁶ Kvůli uvedení do oblasti dobrovolnictví a základnímu zařazení dobrovolníků O.s. Bodaj a YMCA-Živá rodina, dvě z nich nyní stručně zmíním.

Z hlediska cesty, kterou se dobrovolnictví ubírá se dělí dobrovolnictví na dva typy:

1. Dobrovolnictví vznikající „**zdola nahoru**“ bývá založeno skupinou přátel, kteří se rozhodnou pro nějakou činnost a postupem času se profesionalizují. Občanské sdružení Bodaj vzniklo právě z neformální skupiny přátel, kteří se rozhodli pro dobrovolnou činnost.

2. Dobrovolnictví, které působí „**zvenčí dovnitř**“. V těchto případech jde o situaci, kdy se organizace, v níž pracují profesionálové rozhodne spolupracovat s dobrovolníky.

Z hlediska role, jakou dobrovolník hraje v organizaci se dobrovolnictví dělí na tři typy:

1. Na dobrovolnicích je přímo **závislý chod organizace**. V případě O.s. Bodaj se jedná o tento typ dobrovolnictví.
2. Dobrovolníci vykonávají činnost spolu s profesionály.
3. Činnost dobrovolníků je pro chod organizace postradatelná. Dobrovolníci YMCA Živá rodina jsou pro organizaci důležití, můžeme ale říci, že za jistých podmínek jsou postradatelní.

4.2. Dobrovolník

V této práci jsem se již věnovala osobnosti pomáhajícího a prosociálního chování. Člověkem, kterého můžeme označit jako pomáhajícího dobrovolník bezpochyby je.

³⁵ http://www.dobrovolnik.cz/d_druhy.shtml, [cit. 20.2. 2008]

³⁶ Sozanská, Tošner, 2002, str.35-40

„Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti. Dobrovolník je člověk, který si dostatečně věří v tom, že může sám změnit věci, se kterými není spokojen. Je to člověk, který se odhodlá udělat ten jednoduchý, ale důležitý krok k tomu, aby se sám zapojil do činnosti, která je třeba nedostatečně zajišťována státními institucemi. Někdo, kdo neváhá obětovat čas svého volného času pro vyplnění prázdného času druhých (např. dětí či nemocných) anebo zajištění aktivit, kterou by neměl kdo organizovat (např. vysázet pár stromů).“³⁷

Dobrovolníkem se může tedy stát v podstatě jakýkoli člověk, který je ochoten věnovat svůj čas a kompetence. Očekává se od něj ale také jistá vyzrállost. Výhodou pro dobrovolníka mohou být i další vlastnosti, jako například otevřenost, flexibilita, odpovědnost, tolerance, schopnost spolupracovat aj.³⁸

5. Občanské sdružení Bodaj a jeho dobrovolníci

5.1. Občanské sdružení Bodaj

Na počátku dobrovolnické organizace byla skupina studentů, kteří jezdili do dětského domova ve Vilšanech na Zakarpatské Ukrajině. Ti potom v roce 2001 založili sdružení, aby mohly pro svoji činnost získávat finanční prostředky. Humanitární pomoc, kterou sdružení Bodaj provozuje je i nadále plně dobrovolnickou organizací.³⁹

Název sdružení vznikl z ukrajinského bodej – kéž by, což vyjadřuje přání: „kéž by děti kteří potřebují naši pomoc bylo co nejméně.“

Stěžejní činnosti O.s. Bodaj jsou tzv. výjezdy do dětského domova ve Vilšanech, které se uskutečňují několikrát do roka. Dobrovolníci zde pečují o děti a mládež, z nichž někteří mají až hlubokou mentální retardaci, někteří jsou však úplně zdraví, „pouze“ sociálně zanedbaní. V současné době je v domově cca, 185 dětí ve věku od 2 do 30 let.

³⁷ Šormová, Klégrová, 2006, str. 11

³⁸ Šormová, Klégrová, 2006, str. 12

³⁹ <http://www.bodaj.com/>. [cit. 29.5.2008]

Velikou předností dobrovolné činnosti přitom je fakt, že se dobrovolníci věnují dětem individuálně.

Jedná se o jak o **činnosti** vyplývající ze základních potřeb klientů – dětí, jako je pomoci s hygienou, krmením, ale dobrovolníci provozují s dětmi také základní prvky rehabilitace, volnočasové aktivity jako muzikoterapie, arteterapie, hypoterapie a různé hry apod. Vzhledem k tomu, že se jedná o děti značně citově deprivované je základním požadavkem aby dobrovolníci trávili co nejvíce času s dětmi, aby jim „jen“ věnovali svoji pozornost.⁴⁰

Další součástí humanitární pomoci jsou léky, hygienické pomůcky, didaktické pomůcky oblečení aj. které, přiváží dobrovolníci s sebou do Vilšan.

V neposlední řadě pořádají dobrovolníci během roku **benefiční akce**, které slouží nejen k získávání finančních prostředků k další práci, ale také k propagaci sdružení, k informování širší veřejnosti o velkém problému, kterým jistě péče v dětských domovech (nejen) na Ukrajině je. Součástí těchto akcí bývá výstava fotografií dětí z dětského domova, důležitou součástí několika akcí byla také dražba obrázků, které namalovali právě děti v dětském domově.

5.2. Dobrovolníci

U úvodu této kapitoly jsem zmínila, že u zrodu sdružení byla skupina studentů. I dnes tvoří většinu dobrovolníků právě studenti a to především studenti VOŠ Jabok a ETF UK. Jedná se zhruba o 35-40 dobrovolníků. Během fungování této činnosti se ve sdružení vystřídal několik desítek dobrovolníků. Někteří z nich jsou dnes dobrovolníky delší dobu, hodně dobrovolníků ale také touto činností provozovala jednorázově jako školní praxi.

V současné době probíhají ve struktuře sdružení změny v důsledku profesionalizace práce dobrovolníků a většího zájmu lidí o tuto činnost.

6. YMCA - Živá rodina a její dobrovolníci

6.1. YMCA - Živá rodina

⁴⁰ <http://www.bodaj.com/>. [cit. 29.5.2008]

Sdružení YMCA - Živá rodina je součástí YMCA v ČR. Jedná se o sdružení u jehož počátku bylo několik rodin s dětmi. V současné době sdružuje zhruba 380 rodin z celé ČR, více než 50% jich je ale z Prahy.

Aktivity sdružení se zaměřují na „*podporování harmonického života ve funkčních rodinách s cílem předcházet psychickým, sociálním či ekonomickým krizím, jež mohou v rodině - zvláště s více dětmi či s více generacemi - nastat a jež mohou ve svých důsledcích vést k trvalejšímu narušení rodinných vztahů a v nejhorším případě až k rozpadu rodiny.*“⁴¹

6.2. Manželská setkání (MS)

Jednou z aktivit YMCA - Živá rodina v Praze, jsou tzv. Manželská setkání (MS), která zahrnují zejména týdenní letní kurz, dále pak také víkendové podzimní a jarní obnovy. Jedná se o svépomocnou iniciativu křesťanských rodin, které vycházejí z dlouholeté zkušenosti helsinské YMCA, která již od roku 1973 rozvíjí program „*Směřujeme k lepšímu manželství*“⁴²

Hlavním posláním MS je pomoci zlepšení vztahů v rodině.

Program letních kurzů MS je poměrně obsáhlý a pro účastníky často náročný. Každý den absolvují manželé dva bloky, jejich součástí je vždy přednáška na dané téma následovaná rozhovory ve skupinkách, kde jsou zpravidla tři až čtyři manželské páry. Celý jeden blok trvá tři a půl hodiny.

Témata přednášek jsou např. rozdíly mezi mužem a ženou, potřeby manželů, sexualita, spiritualita, komunikace, odpuštění aj. Přednášky jsou prezentovány neprofesionály, zpravidla účastníky MS a staví na osobním svědectví páru.

Manželům jsou po celo dobu konání kurzu k dispozici kněží, jeden nebo dva psychologové a lékař.

Ačkoli je pro manžele lepší absolvovat kurz bez dětí, nabízí se jim možnost vzít děti s sebou, zejména pokud by se o ně neměl kdo postarat. Tyto děti pak mají v čase tří a půl hodinových blocích na starost dobrovolníci.

6.3. Dobrovolníci

Jak jsem již zmínila, dobrovolníci mají na starost děti, které rodiče vzaly s sebou na MS. V loňském roce bylo na MS 120 dětí, ve věku od třech měsíců do 18 let, a

⁴¹ Pištora, 2006

⁴² Manželská setkání, sborník přednášek, 2007, str. 12.

kolem 50 dobrovolníků, kteří jsou zde označováni jako pečovatelé (příp., „pečouni“). Děti jsou rozděleny do skupin podle věku a pohlaví, přičemž každou skupinu mají na starost dva pečovatelé, děti do tří let mají každý vlastního pečovatele.

Program dětí v jednotlivých skupinkách je samozřejmě odlišný. Jedná se o různé hry, výtvarné činnosti, výlety apod.

Za účelem přípravy programu na MS mají pečovatelé víkend na jaře, kde dobrovolníci sestavují předběžný program pro MS, v letošním roce absolvovali i zdravotnické školení a vyslechli přednášku týkající se práv a povinností pečovatelů. I během MS se dobrovolníci každý den scházejí, aby detailně naplánovali program na další den a zkoordinovali aktivity jednotlivých skupin.

Většina dobrovolníků YMCA- Živá rodina jsou studenti.

7. PŘEDPOKLÁDANÁ MOTIVACE DOBROVOLNÍKŮ

V předchozích kapitolách jsem hovořila o motivaci obecně a o dalších tématech souvisejících s motivací a dobrovolnictvím. V této kapitole bych ráda předchozí poznatky shrnula a vymezila tak motivaci předpokládanou u dobrovolníků.

Jiří Tošner rozlišuje u dobrovolníků motivaci na **reciproční**, tedy: "Dnes pomůžu já tobě, zítra ty mně", (jedná se o tzv. vzájemně prospěšné dobrovolnictví), a na **altruistickou**, kde předpokládá, že dobrovolník nečeká nic než vlastní dobrý pocit z toho, že pomáhá a je užitečný.⁴³

V tomto smyslu v dobrovolníků YMCA Živá rodina ani O.s.Bodaj není možné hovořit o čistě recipročním altruismu. Jak vychází z výše uvedených informací, nemůžeme ani altruismus považovat za jedinou motivaci, resp. pokud není motivace reciproční nemusí být nutně altruistická.

Při stanovování předpokládané motivace jsem vycházela ze základních potřeb, z informací o dobrovolnicích YMCA Živá rodina a O.s.Bodaj a jejich činnosti a také z vlastních zkušeností z dobrovolné práce.

Předpokládaná motivace dobrovolníků:

- Trávit volný čas smysluplně; dělat něco, co má smysl; podílet se na šíření dobré myšlenky

⁴³ Tošner in Koucká, Psychologie dnes, 2007

- Trávit čas s přáteli, kteří jsou mezi dobrovolníky; být součástí něj. soc. skupiny
- Pomáhat někomu, pečovat o někoho
- Být užitečný
- Seberealizace - využít své schopnosti, zkušenosti, tvoření, sebeprosazení, podat výkon, mít vliv např. na péči o klienty
- Chut' zkusit něco nového, jiného – potřeba nových zážitků, vyhledávat nové zážitky
- Možnost vybrat si činnost

8. VÝZKUM

8.1. Výzkumné metody

Výzkumné metody jsem zvolila dvě: dotazník a rozhovor.

Dotazníkovou metodu jsem zvolila z několika důvodů. Zajišťuje respondentům anonymitu, což může podle mého názoru vést k jejich větší otevřenosti, mohou zmínit i důvěrnější informace, než které by sdělili v osobním kontaktu. Musíme zde počítat samozřejmě i tím, že možnost respondenta prostudovat celý dotazník může mít vliv na jeho odpovědi právě ve smyslu otevřenosti což může faktickou motivaci dobrovolníka zastřít. Dalším důvodem je, že dotazníkovou metodou mohu zjistit požadované informace v relativně krátkém čase.

Při výběru metody strukturovaných rozhovorů jsem vycházela z předpokladu, že pokud nechám dotazovaného hovořit, mohu se dozvědět hlubší motivaci, nevědomé motivy.

8.2. Vzorek a jeho výběr

Pro výzkum motivace dobrovolníků jsem vybrala výše zmíněné organizace, O.s. Bodaj a YMCA –Živá rodina. Důvodem mého zájmu o motivaci dobrovolníků z těchto organizací bylo několik. Jednak všechny dobrovolníky YMCA-Živá rodina a některé dobrovolníky O.s.Bodaj znám, jednak mne zajímalo, zda, případně jak se v motivaci projeví rozdíl v klientech obou organizací. Myslím si totiž, že motivace k péči o děti s handicapem může být trochu jiná, než motivace k péči o děti zdravé.

Celkový počet rozeslaných dotazníků byl 102, z toho jich bylo 66 posláno dobrovolníkům YMCA Živá rodina a 36 dobrovolníkům O.s.Bodaj.

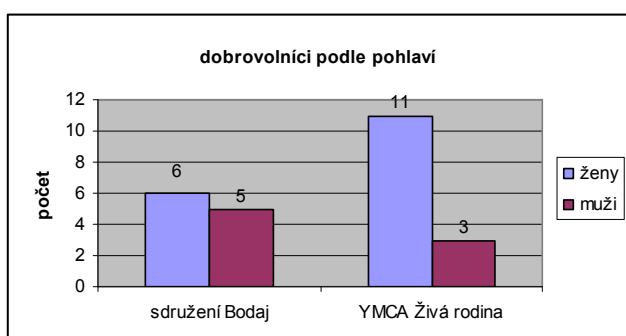
Vrátilo se 25 vyplněných dotazníků, tzn. že odpovědělo 25 % dotázaných. Od dobrovolníků O.s.Bodaj přišlo 11 dotazníků a od dobrovolníků YMCA Živá rodina 14.

Věk

Věk všech respondentů je v rozmezí 19- 42 let s tím, že dva respondenti jsou ve věku 40 a 42 let, ostatní respondenti od 19 do 29 let. Průměrný věk všech dobrovolníků je tedy 26 let.

Pohlaví

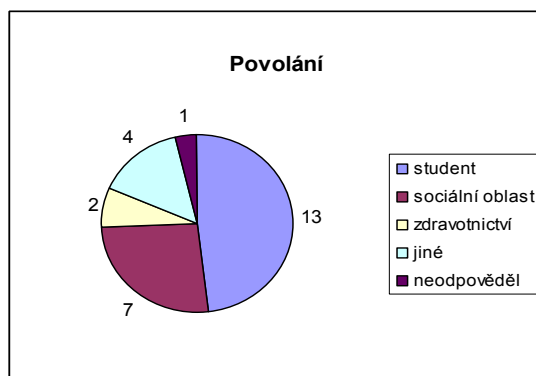
Z celkového počtu respondentů (25) je 17 žen, 8 mužů. Zatímco v O.s.Bodaj jsou téměř polovina respondentů muži (5 z 11) z dobrovolníků YMCA Živá rodina vyplnili dotazník muži pouze tři (z 11).

Povolání

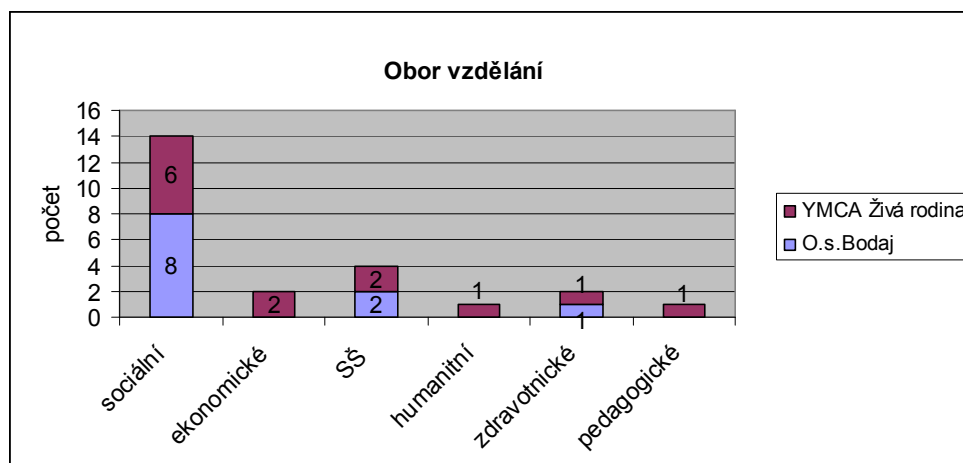
Jak můžeme vidět na grafu, velikou část respondentů tvoří **studenti**, osm jich je v YMCA a pět v O.s. Bodaj. Za zmínku jistě stojí, že sedm respondentů studuje sociální, či sociálně teologický obor. **Sedm** respondentů pracuje v sociální oblasti, čtyři jsou dobrovolníky v O.s. Bodaj, tři v YMCA.-Živá rodina. Dva respondenti studují sociální práce a zároveň pracují v sociální oblasti.

Dvě ženy pracují ve zdravotnictví (jedna v každé organizaci), čtyři další respondenti mají jiná povolání. Jeden respondent na tuto otázku neodpověděl.

Obor vzdělání

Mezi všemi respondenty je nejčastější vzdělání, které jsem označila jako **sociální**. Patří sem sociální práce, sociální a pastorační práce, sociální pedagogika a teologie. Sociální vzdělání má větší procento dobrovolníků O.s.Bodaj – z 11. respondentů 8, zatímco v YMCA Živá rodina to je 6 ze 14. (viz. graf + tabulky č.1.a 2.)

Jak dlouho jste dobrovolníkem?

Doba dobrovolné činnosti se mezi respondenty pohybovala od jednoho týdne po 11 let. Doba kratší než rok a půl však uvedli pouze dva dobrovolníci z O.s. Bodaj. U ostatních dobrovolníků O.s. Bodaj se jedná o dobu od 1,5 roku do 4 let. U respondentů YMCA.Živá rodina o dobu v rozmezí 2-11let.

Jakou dobrovolnou činnost (činnosti) v současné době vykonáváte?

Většina respondentů byla podle mého názoru poměrně hodně stručná v popisu dobrovolné činnosti.

Respondenti z YMCA Živá rodina zmiňovali nejčastěji hlídání, popř. péče o děti. Dva respondenti se věnují přípravě programu i během roku pro mládež a dva jsou koordinátory dobrovolníků.

Respondenti O.s. Bodaj uváděli nejčastěji výjezdy na Ukrajinu, pobyty v dětském domově apod. Jedna žena uvedla, že má na starosti vše okolo volnočasových aktivit, dva respondenti pomáhají s organizací sdružení a jeden respondent O.s. Bodaj řídí.

(viz příloha č.3)

Tabulka č.1. Odpovědi na otázky č.1., 2., 3., 4. a 6. dobrovolníků YMCA-Živá rodina (seřazeno podle oboru vzdělání)

4. Obor vzdělání	1. Věk	2. Pohlaví	3. Povolání	6. Jak dlouho jste dobrovolníkem?
Sociální a pastorační práce	26	muž	grafik, fotograf	cca. 4 roky
speciální pedagog, sociální a pastorační pracovník	25	žena	student, asistent respitní a asistenční služby, asistent individuální péče pro děti s handicapem	3 roky
Sociální práce	26	žena	poradce rané péče	7 let
Sociální pedagogika a teologie	22	žena	asistent pedagoga	4 roky
Sociální a pastorační práce	24	žena	student	7 let
Sociální pedagogika-teprve studuji	21	žena	student	tak 4 roky
podniková ekonomika a management		žena	studující	asi 3-4 roky
Ekonomika	25	žena	student	cca. 5 let
Zatím všeobecné (v budoucnu pedagogické)	19	žena	student	4 roky
humanitní (latina, religionistika, teologie, hudba)	26	muž	student	4 roky
všeobecná sestra	24	žena	zdravotní sestra	cca. 4 roky
Primární pedagogika + fj	29	žena	HR konzultantka, projektová manažerka & lektorka	11. let
SŠ		muž		nevím přesně, cca. 5-6 let
	20	žena	student	2 roky

Tabulka č.1. Odpovědi na otázky č.1., 2., 3., 4. a 6. dobrovolníků O.s.Bodaj
(seřazeno podle oboru vzdělání)

4. Obor vzdělání	1.Věk	2.Pohlaví	3. Povolání	6.Jak dlouho jste dobrovolníkem?
Sociální práce a teologie	24	Žena	student	2 roky
Sociální pedagogika a teologie	22	Žena	student	2 roky
Sociální a pastorační práce	24	Žena	student a soc. pracovník v nízkoprahovém klubu	1,5 roku
Sociální práce	25	Žena	Vychovatelka v dětském domově	čtvrtým rokem
Sociální práce – středoškolské dokončené, prozatím nedokončené VŠ soc. pedagogické	22	Muž	student, provozní pracovník noclehárny pro osoby bez přístřeší	Doba mé dobrovolné činnosti trvala cca týden
Sociální práce a teologie	25	Muž	asistent v chráněném bydlení	od jara 2006
Sociální práce, Dis.	26	Muž	provozní a produkční	cca.2 roky
Sociální a pastorační práce	26	Muž	grafik, fotograf	cca. 4roky
SŠ- elektro	42	Muž	montér plastových oken	3roky
SŠ	23	Žena	student HTF UK	2 roky
1.LFUK, HTFUK	40	Žena	porodní asistentka	asi měsíc

9. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

9.1. Vznik metody

Při vytváření dotazníku jsem vycházela z předpokládané motivace dobrovolníků (kap.7.) a řídila jsem se doporučeními Dismana.⁴⁴

Na úvod dotazníku jsem zařadila otázky zjišťující demografické údaje (otázka č.1.-7.).

Ostatní otázky jsem označila jako klíčové otázky.

9.1.1. Otázky zjišťující demografické údaje

Otázka č. 1.: Věk.

Otázka č. 2.: Pohlaví.

Otázka č. 3.: Povolání. Může byt zajímavé zjistit, zda se některá povolání vyskytují u dobrovolníků častěji a která to jsou.

Otázka č. 4.: Obor vzdělání.

Otázka č.5.: Dobrovolník v :

a) YMCA Živá rodina

⁴⁴ Disman,1993, str. 148-166

b) sdružení Bodaj

Otázka č. 6.: Jak dlouho jste dobrovolníkem

Otázka č.7.: Jakou dobrovolnou činnost (činnosti) v současné době vykonáváte?

Tuto otázku pokládám pro ujasnění, o motivaci k jaké dobrovolné činnosti se jedná. Dále pak může být druh dobrovolné činnosti vysvětlením pro motivaci konkrétních dobrovolníků. Například když dobrovolník v otázce č.8.: *Z jakého důvodu jste se rozhodl/a stát se dobrovolníkem.* zahrne možnost g) *Chtěl/a jsem o někoho pečovat.*; odpoví na otázku č. 7.např.: *pečuji o děti.*

9.1.2. Klíčové otázky

Jednání člověka není zpravidla motivováno, resp. determinováno, pouze jednou, ale více potřebami. Bylo proto velice těžké určit pravděpodobné konkrétní potřeby dobrovolníků. Při vytváření odpovědí k otázkám jsem postupovala tak, že jsem nejprve zkusila formulovat takové odpovědi, které by podle mého názoru mohly dobrovolníci mít. Vycházela jsem při tom ze zkušeností, které mám, a z toho, jak znám některé dobrovolníky. Poté jsem tyto možnosti odpovědí porovnávala se základními potřebami (viz výše) a předpokládanou motivací. Jak jsem zjistila, většině odpovědí nelze přiřadit pouze jednu potřebu. Např. u otázky č.8.: *Z jakého důvodu jste se rozhodl/a stát se dobrovolníkem?*, je odpověď c) *Chtěl/a jsem využít svoje zkušenosti a vědomosti.* Pokud se člověk rozhodl stát se z tohoto důvodu dobrovolníkem, mohla ho k tomu vést např. potřeba být užitečný, potřeba sebeprosazení, potřeba uznání stejně tak jako potřeba kompetence nebo potřeba poučovat. Z tohoto důvodu se jednotlivé potřeby objevují u více odpovědí. (příloha č.4.)

(Dotazník viz příloha č.5.)

Otázka č. 8.: Z jakého důvodu jste se rozhodl/a stát se dobrovolníkem?

Tato otázka má zjistit, co vedlo dotazovaného k rozhodnutí, stát se dobrovolníkem, co bylo vědomým motivem. K otázce jsem přiřadila seznam možných odpovědí. Každá z odpovědí vyjadřuje možnou potřebu, resp. potřeby dobrovolníka (příloha č.4.).

Možné odpovědi jsem zařadila také proto, že tím zamezím výskytu příliš odlišných odpovědí dotazovaných, z nichž by bylo těžší udělat jasné závěry.

Protože seznam odpovědí nemusí vyjadřovat názory dotazovaného, zařadila jsem dvě možnosti odpovědi, kde nechávám dotazovanému prostor a to v odpovědi: v) *Chtěl/a jsem mít možnost ovlivnit něco jiného, napište prosím co:* a w) *Jiný důvod, napište prosím jaký:*.

Vzhledem k tomu, že člověka k nějaké činnosti vede zpravidla větší množství motivů, nabízím dotazovanému možnost zaškrtnout více odpovědí.

Otázka č. 9.: Z jakého důvodu dnes dobrovolnou činnost stále vykonáváte?

Otázka č. 9. se od otázky č. 8 liší v tom, že se neptám na to proč se dotazovaný rozhodl být dobrovolníkem, ale na to, proč jím stále je. Stejně jako u otázky č. 8 . předkládám i zde možnosti odpovědí, které jsou stejné jako u předchozí otázky, pouze jsem je převedla do přítomného času.(viz. příloha č.5.)

Otázka č. 10.: Z jakého důvodu pracujete právě s touto skupinou klientů?

Respektive, co vás motivuje k práci právě s těmito klienty. Při výběru odpovědí jsem vycházela z odpovědí v otázce č.9. s tím, že jsem vybrala ty odpovědi, kterými je možné na tuto otázku odpovědět. (Příloha č.5.)

Otázky týkající se činnosti dobrovolníka

Činnost je vedle klientů základní složkou dobrovolnické práce. Následujícími otázkami se snažím zjistit, nejen zda si dobrovolník mohl činnost vybrat a zda je to pro něho důležité, ale taky jak moc je důležité, jakou činnost vykonává.

Otázka č. :11. Mohl/a jste si v rámci dobrovolnické organizace vybrat jakou činnost budete vykonávat?

Otázka č.12.: Pokud ano, bylo pro vás důležité, že jste si mohl/a činnost vybrat?

Otázka č.13.: Je pro vás důležité jakou činnost s klienty vykonáváte?

Otázky týkající se hodnocení dobrovolníka

Je možné říci, že snad každý dobrovolník je nějakým způsobem za svoji práci hodnocen. Může se jednat např. o slovní hodnocení koordinátora dobrovolníků stejně tak jako o hodnocení sebe samého. Hodnocení může podle mého názoru hrát důležitou roli v motivaci dobrovolníka.

Otázka č.14.: Označte na škále, jak moc je pro vás důležité být hodnocen následujícími lidmi.

Předkládám zde seznam sedmi lidí, od kterých se dá hodnocení předpokládat. Pro případ, že by dotazovaný chtěl zmínit ještě někoho jiného, od koho je hodnocen, nechala jsem volná tři políčka.

Dotazovaný volí možnosti na škála o pěti číslech, která je ohraničena označením velmi a vůbec. (příloha č.5.)

Otázka č.15.: Je hodnocení od těchto lidí pro vás dostačující?

Při vytváření této otázky jsem vycházela z předešlé otázky, resp. pouze jsem odstranila hodnotící škálu a nahradila ji možnostmi odpovědi: ano, spíše ano, spíše ne, ne.

Otázka č.16.: Napište prosím svými slovy, co vám vykonávání dobrovolné činnosti přináší.

Cílem této otázky je dát dotazovanému více prostoru pro vyjádření vlastního názoru. Myslím, že tato otázka, resp. odpovědi na ni, mohou pohledu na motivaci jednotlivých dobrovolníků dát jistou osobitost, že mohou být tím, co jednotlivé dobrovolníky odlišuje a v neposlední řadě zdrojem cenných informací

Otázka č.17.: Co by mohlo být důvodem pro to, abyste ukončil/a svoji dobrovolnou činnosti?

Závěrečná otázka dotazníku se snaží zjistit, co může být důvodem k ukončení dobrovolné činnosti dotazovaného. Pokud dotazovaný zaškrtně například **možnost d) Nebudu moci realizovat zde své nápady**, bude možné předpokládat, že motivací pro něho byla seberealizace, tvoření, atd.

9.2. Předvýzkum

Konečnou verzi dotazníku jsem předložila k vyplnění čtyřem dobrovolníkům. Na základě jejich odpovědí jsem upravila otázky č. 14. a 15. kde jsem doplnila možnost zatrhnout koordinátora dobrovolníků a upozornění, že dotazovaný může do volných kolonek vepsat další lidi.

9.3. Sběr dat

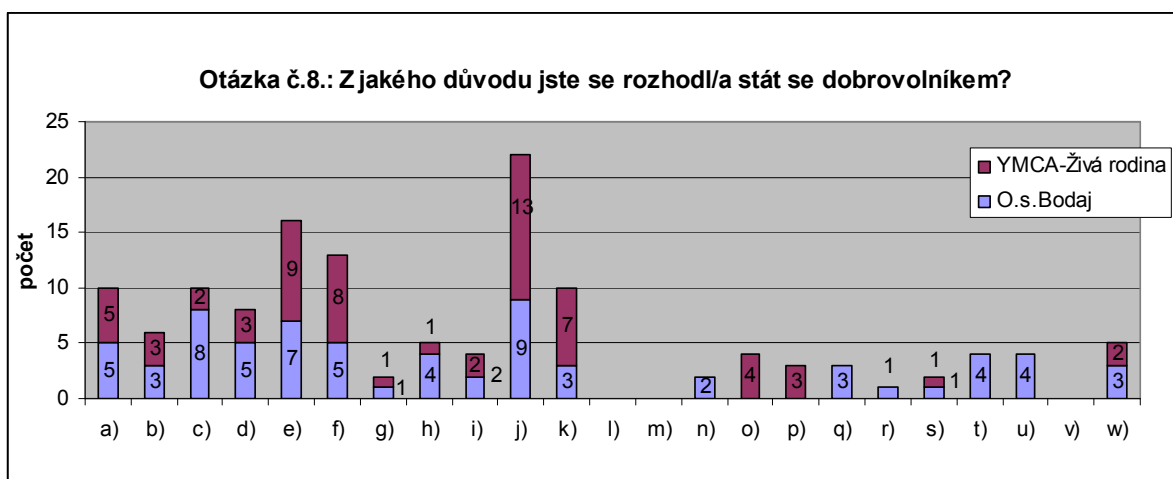
Dotazníky jsem distribuovala mezi dobrovolníky po internetu a to z několika důvodů. Dobrovolníci MCA – Živá rodina, ani dobrovolníci O.s. Bodaj nemají vlastní prostor, kde se scházejí, což možnost osobně dobrovolníkům dotazník předat dosti ztížilo. Veškeré informace o činnosti si dobrovolníci předávají právě prostřednictvím internetu – měla jsem tak možnost oslovit všechny dobrovolníky. V neposlední řadě se jedná o metodu časově poměrně nenáročnou a levnou.

9.4. Vyhodnocení a interpretace dotazníků

9.4.1. Klíčové otázky

Z jakého důvodu jste se rozhodl/a stát se dobrovolníkem? (Otázka číslo 8.)

Na tuto otázku neodpověděl jeden respondent YMCA – Živá rodina, který neodpověděl také na otázky č. 9., 10. a 17.

Nejčastějším důvodem pro to stát se dobrovolníkem byla možnost j) *Chtěl/a jsem trávit čas s přáteli, kteří jsou mezi dobrovolníky*, kterou zaškrtnulo **22** z 25 respondentů.

Následuje možnost e) *Chtěl/a jsem se podílet na dobré věci, na šíření dobré myšlenky*. Tu vybralo **16** respondentů.

f) *Chtěl/a jsem být užitečný/á svému okolí, jiným lidem*. 13 respondentů

Shodně **deset** respondentů volilo možnosti:

a) *Chtěl/a jsem smysluplně trávit volný čas*.

c) *Chtěl/a jsem využít svoje zkušenosti a vědomosti*. (volilo 8 z 11 respondentů

O.s.Bodaj)

k) *Chtěl/a jsem poznat nové lidi*.

Osm respondentů d) *Viděl/ jsem možnost realizovat zde své nápady*.

Šest respondentů b) *Chtěl/a jsem zkusit něco nového, jiného.*

Pět respondentů h) *Chtěl/a jsem zkusit zda zvládnou pracovat jako dobrovolník – byla to pro mne výzva.*

A také pět respondentů zvolilo možnost w) *Jiný důvod, napište prosím jaký:*

Dobrovolníci z O.s.Bodaj jako důvod uvedli:

- „zkoušet svoje hranice překonávat, poznat cizí zemi“

- „Zkusit být dobrovolníkem je také dobrá cesta k tomu pochopit, zda-li je sociální práce tou oblastí, ve které se chci angažovat, ve které chci pracovat. A jestli mohu sama přinést něco dobrého ostatním lidem.“

- „potřeba změny běžného rytmu života“

Dobrovolníci YMCA – Živá rodina:

- „zlanařila mě sestřenka.“

- „jak již výše uvedených odpovědí vyplývá – hraje u mě hodně roli sociální kontext – tj. poznat lidi, najít si přátele a trávit s nimi čas

- protože by se to taky přece mělo – pomáhat ostatním a od slušné katolické holky se to přece očekává (nedá se říci ne)

- člověk musí podávat úžasné a bohublé výkony!!! A pak ho okolí respektuje, obdivuje, (má rádo!)

- rozhodnutí pro dobrovolnictví v YMCA bylo ale hlavně ze zvědavosti – nové zážitky, noví přátelé - před 11 lety to bylo přece jenom s motivací trochu jiné, než teď“

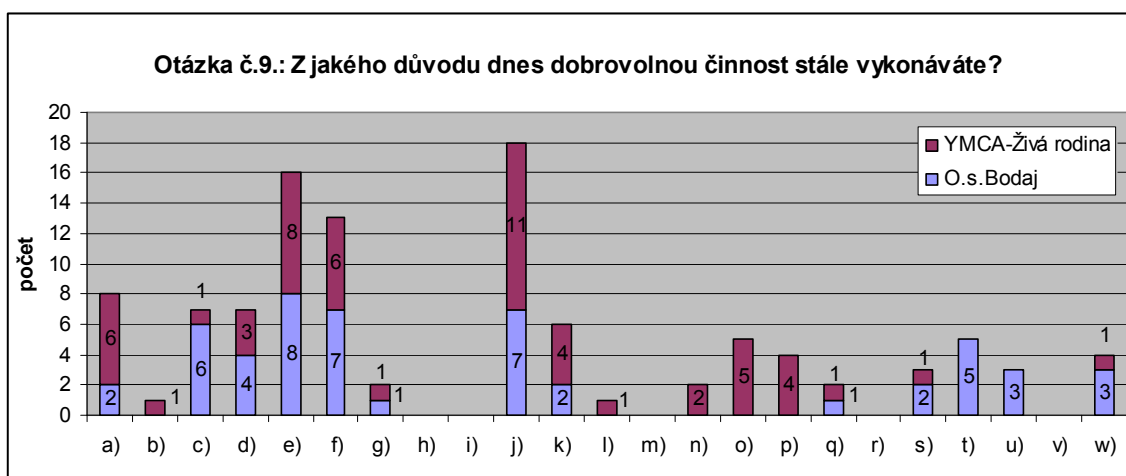
Za zmínku podle mého názoru stojí, že pouze respondenti O.s.Bodaj volili možnosti t) a u), které se týkají vlivu na způsob poskytování péče a vlivu na život klientů. Myslím, že je to ovlivněno konkrétní činností, resp. činností s dětmi, které nutně potřebují změnu v péči, jejíž zlepšení zvýší kvalitu života těchto dětí.

Odpovědi na tuto otázku je možné shrnout tak, že celkově respondenty motivovalo k dobrovolnictví chtění trávit čas s přáteli a poznávat nové lidi; podílet se na dobré věci, šíření dobré myšlenky a potřeba být užitečný.

Ačkoli se jedná vždy o malý počet respondentů, můžeme na grafu vidět, že respondenty O.s.Bodaj vedla k dobrovolné práci na prvním místě také možnost trávit čas s přáteli, kteří jsou mezi dobrovolníky. Následuje ale chtění využít své zkušenosti a vědomosti a podílet se na dobré věci.

Z jakého důvodu dnes dobrovolnou činnost stále vykonáváte? (Otázka č.9.)

Tři respondenti na tuto otázku neodpověděli. Můj předpoklad, že na tuto otázku neodpověděli, protože jsou dobrovolníky příliš krátkou dobu a tudíž se důvody pro dobrovolnou činnost nezměnily se nepotvrdil, protože všichni tři jsou dobrovolníky déle než čtyři roky. Nemůžu ale dělat žádné závěry, protože je stejně tak možné, že se důvody pro jejich dobrovolnou činnost opravdu nezměnily stejně tak jako je pravděpodobné, že na tuto otázku, tolik podobnou té předešlé, nechtěli odpovídat.

Nejčastěji byla opět zaškrtnuta odpověď: *j) Chci trávit čas s přáteli, kteří jsou mezi dobrovolníky.* a to **18** dobrovolníků.

Stejný počet respondentů (**16**) zatrhl možnost *e) Chci se podílet na dobré věci, na šíření dobré myšlenky.* a *f) Chci být užitečný/á svému okolí, jiným lidem.* (**13** respondentů)

Tak jako u otázky č.8., i zde následují odpovědi *a) Chci smysluplně trávit volný čas.* a *c) Chci využít svoje zkušenosti a vědomosti.*

Sedm respondentů volilo jako důvod možnost *d) Vidím možnost realizovat zde své nápady.*

Následují možnosti *:k) Chci poznat nové lidi.*(6);

o) Kvůli společným akcím zaměstnanců. (volili respondenti YMCA-Živá rodina);

t) Chci mít možnost ovlivnit způsob poskytování péče. (respondenti O.s. Bodaj)

w) Jiný důvod, napište prosím jaký: napsali čtyři respondenti.

Dobrovolníci z O.s.Bodaj uvedli:

- „oslovila mne tato práce, setrvačnost-když jsem to jednou udělala a bylo to dobré, tak proč ne zas“

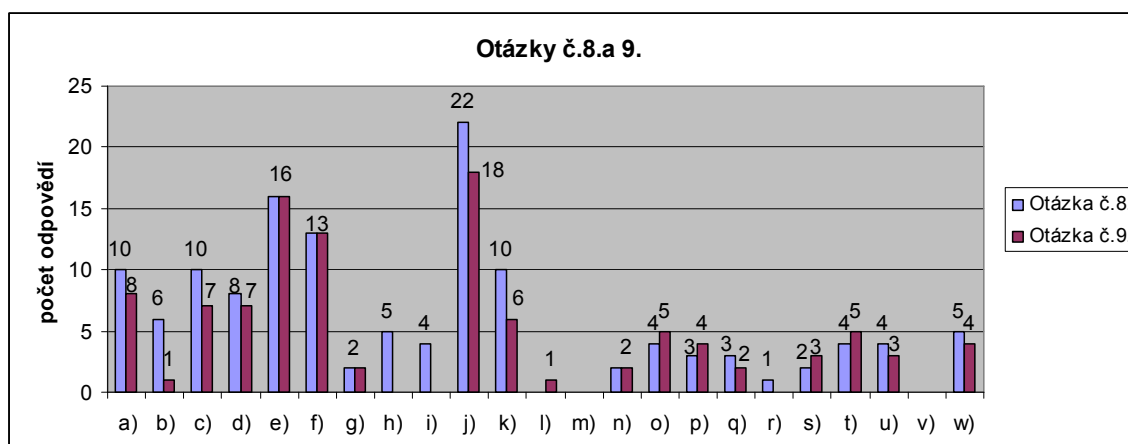
- „mám už ke klientům citovou vazbu a chci se s nimi vidět, pomoci jim se vyvíjet a vidět, jak se jim daří“
- „Jednoduchým důvodem je to, že chci, že se na děti moc těším a že do domova ráda jezdím. Dalším je, že za to období, co tam jezdíme, jsou vidět nepatrné pokroky, ze kterých mám radost a kterých bych se nenadála.“ Tato žena nezaškrtnla žádnou jinou možnost u této otázky, pouze tuto.

Dobrovolníci YMCA-Živá rodina:

- „MS YMCA – naplňuje mě to – myslím, že je to věc, kterou bych „měla dělat“ (zatím ... ☺) – mám z toho dobrý pocit
- protože by se to taky přece mělo – pomáhat ostatním a od slušné katolické holky se to přece očekává (nedá se říci ne) – (tento důvod pro dobrovolnictví na MS – YMCA ŽR neplatí, ale pro některé jiné činnosti ano)
 - (- snažím se již oprostít o vykonávání jakékoliv činnosti s účelem podávání výkonů, aby se člověk zalíbil)“

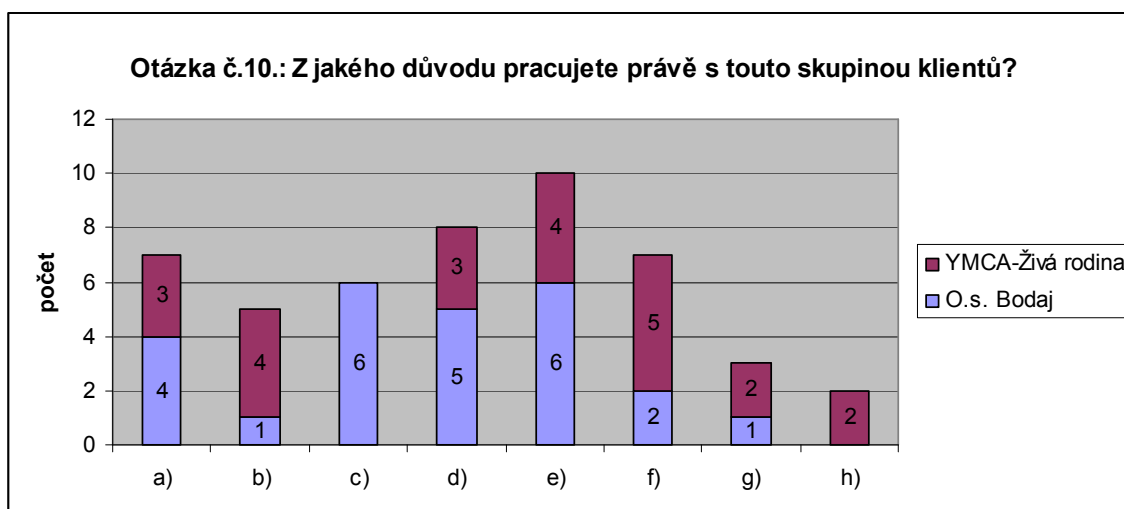
Můžeme tedy říci, že respondenty vedla k dobrovolné práci možnost trávit čas s přáteli, kteří jsou mezi dobrovolníky (j), chtění podílet se na dobré věci, na šíření dobré myšlenky. (e) a být užitečný.(f) Respondenti O.s.Bodaj chtěli také využít svoje zkušenosti a vědomosti.(c)

Motivace respondentů se s časem zásadně nezměnila.

Z jakého důvodu pracujete právě s touto skupinou klientů? (otázka č. 10.)

Na otázku odpověděli všichni respondenti až na jednu ženu.

Nejvíce dobrovolníků (**13**) zvolilo možnost *e) Zajímalo mě, co práce s těmito klienty obnáší.*

Následovala odpověď *d) Chtěl/a jsem zkusit zda zvládnu pracovat jako dobrovolník právě s těmito klienty - byla to pro mě výzva.* (**8** respondentů)

Šedm respondentů označilo jako důvod práce s touto skupinou klientů možnosti *a) Chtěl/a jsem zde využít svoje zkušenosti a vědomosti.* a *f) Kvůli činnosti, kterou s klienty dělám.* (možnost f byla vůbec nejčastějším důvodem pro respondenty z YMCA-Živá rodina)

Šest (z 11) respondentů O.s.Bodaj zahrlo možnost *c) Chtěl/a jsem se podílet na změně v péči o tyto klienty.* Dobrovolníci se v dětském domově snaží změnit zejména zdravotní stav dětí. Viditelné výsledky jejich péče jsou potom pro zdejší personál jedním z argumentů pro to, aby věnovali dětem větší, profesionálnější péči.

Pět respondentů vidělo možnost realizovat zde své nápady (b).

Dvě respondenty využily odpověď *h) Jiný, napište prosím jaký:*

- „Asi náhodou“

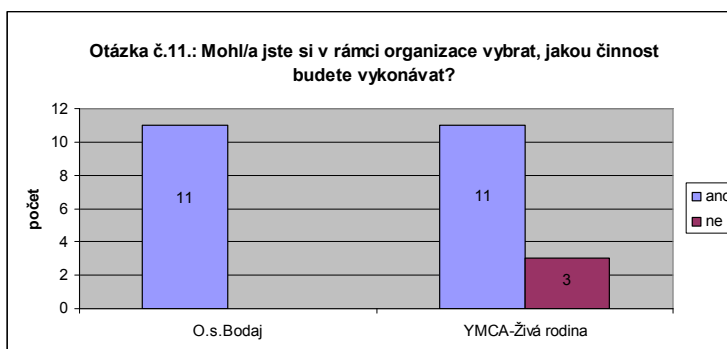
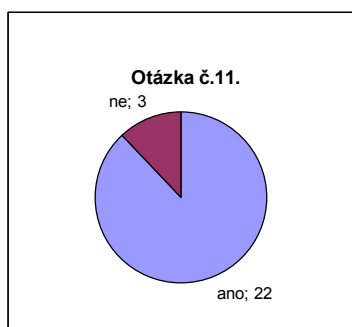
- „nějak to „vyplynulo“ (nebylo to nijak cíleně zvolené dobrovolnictví) – zjistila jsem, že mě to baví, naplňuje a mám k tomu i nějaké potřebné dovednosti a znalosti“

Otázky týkající se činnosti

Mohl/a jste si v rámci dobrovolnické organizace vybrat jakou činnost budete vykonávat? (otázka č. 11.)

Na tuto otázku odpověděli všichni respondenti.

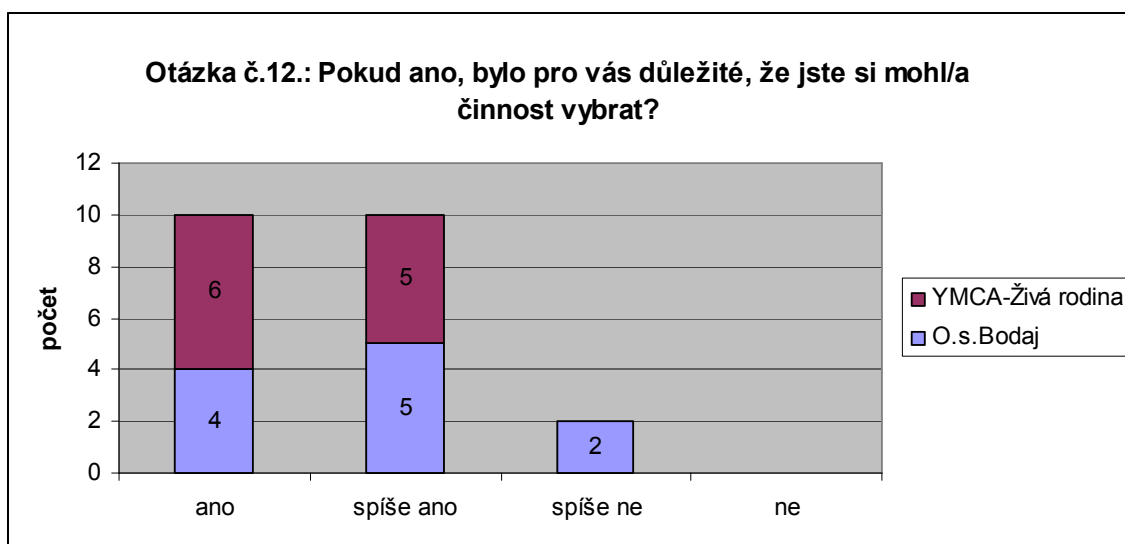
Většina respondentů si mohla vybrat, jakou dobrovolnou činnost bude s klienty vykonávat. Na grafu můžeme vidět, že možnost ano zvolili všichni respondenti O.s.Bodaj a v YMCA – Živá rodina zadrželi možnost ne pouze tři respondenti.

Pokud ano, bylo pro vás důležité, že jste si mohl/a činnost vybrat? (otázka č.12.)

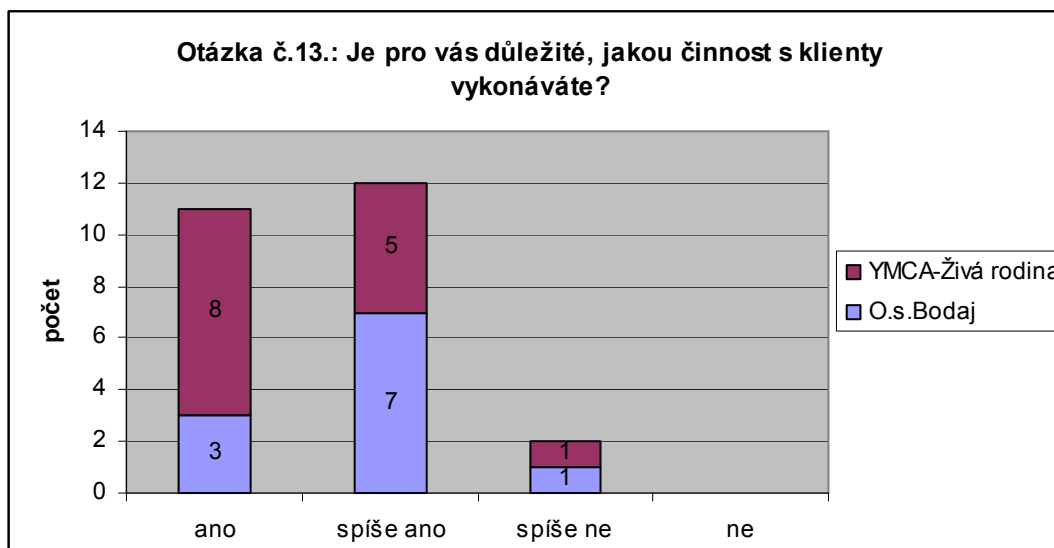
Tato otázka navazuje na otázku předchozí, neopověděli na ni tudíž 3 respondenti, kteří v právě v předešlé otázce odpověděli ne.

Na otázku č. 12. odpověděli negativně, tedy zvolili možnost *spíše ne* pouze dva respondenti z O.s. Bodaj. Zbývající možnosti *ano* a *spíše ano* zahrhlo vždy deset respondentů.

Je pro vás důležité jakou činnost s klienty vykonáváte? (otázka č.13.)

Většina respondentů zvolila možnost *spíše ano*, deset respondentů možnost *ano*. Pouze dva respondenti O.s.Bodaj vybrali možnost *spíše ne*.

Můžeme tedy říci, že z otázek týkajících se činnosti vyplývá, že si většina respondentů mohla v rámci dobrovolnické organizace vybrat jakou činnost bude vykonávat. Většina z těch, kteří si mohli vybrat, jakou činnost budou vykonávat, hodnotila tuto možnost jako důležitou, nebo spíše důležitou (odpovědi ano, spíše ano), (20 z 22 respondentů). Pro většinu respondentů je důležité, nebo spíše důležité (odpovědi ano, spíše ano) jakou činnost s klienty vykonávají.

Otázky týkající se hodnocení dobrovolníka

Označte na škále, jak moc je pro vás důležité být hodnocen následujícími lidmi. (otázka č.14.)

Žádný respondent nevyužil možnosti doplnit někoho jiného, od koho je hodnocen.

Nejdůležitější je pro dobrovolníky hodnocení *sebe samého* (sebehodnocení⁴⁵), kde odpověď 1.(velmi) zahrlo 15 respondentů, a také hodnocení *klientem*, kde se možnost 1. vyskytla u 12 respondentů. Nikdo z respondentů neoznačil hodnocení klientem na pětistupňové škále možnost 4. a 5.

Poměrně důležité je pro respondenty i hodnocení *koordinátorem dobrovolníků* - sedm respondentů volilo možnost 1. (velmi) a 11 respondentů možnost 2. (graf viz. příloha č.?)

Nejméně důležité je hodnocení známými, přáteli.

Rozdíly v organizacích O.s.Bodaj a YMCA –Živá rodina:

⁴⁵ **Sebehodnocení** – vědomé prožívání vlastní sociální pozice; podmíněno vztahy v nukleární rodině, někdy podmíněno organicky, jako v případě sebezpečování u primitivních osobností. (Hartl, 2004, str. 236)

- Důležitost hodnocení rodiči, či jinými blízkými osobami klienta, je u respondentů O.s.Bodaj nižší, než u respondentů YMCA-Živá rodina. Je to logické vzhledem ke klientům O.s.Bodaj, jimiž jsou opuštěné děti v dětském domově.
- Hodnocení známými a přáteli a členy své rodiny je pro respondenty O.s.Bodaj méně důležité, než pro respondenty YMCA-Živá rodina.
- U respondentů O.s.Bodaj je důležitost sebehodnocení jednoznačnější, (na škále ztrhávali pouze možnosti 1.velmi a 2.)
(graf viz příloha č.6)

Je hodnocení od těchto lidí pro vás dostačující? (otázka č.15.)

U všech odpovědí se nejčastěji vyskytuje odpověď *ano*, následuje *spíše ano*. (Odpovědi ano tvoří více než polovinu všech odpovědí.) Lze tedy říci, že od většiny zmíněných lidí je pro dobrovolníky jejich hodnocení dostačující.

Nejvíce dostačující je pro respondenty hodnocení koordinátorem dobrovolníků, kolegy a klientem. Pro hodně respondentů je také dostačující sebehodnocení (19 respondentů odpovědělo ano, spíše ano), pět respondentů ho však označilo za spíše nedostačující a nedostačující (odpovědi spíše ne, ne).

Nejméně dostačující je pro respondenty hodnocení příbuznými, či jinými osobami klienta a členy své rodiny. (graf viz příloha č.7)

Pro jednu ženu je hodnocení od všech lidí, vyjma rodičů, či jiných blízkých osob klienta, důležité a zároveň nedostačující či spíše nedostačující. Jako jediná však také zvolila možnost doplnit někoho dalšího, od koho je hodnocena a tam uvedla, že hodnocení od všech výše zmíněných je pro ni dostačující.

Napište prosím svými slovy, co vám vykonávání dobrovolné činnosti přináší. (otázka č.16.)

Předložím zde odpovědi respondentů z obou organizací zvlášť, protože se liší a myslím, že zde může být vidět, i když nepatrný, rozdíl mezi respondenty YMCA-Živá rodina a O.s.Bodaj.

Mezi respondenty **YMCA-Živá rodina** se nejčastěji jako přínos objevovaly odpovědi s tematikou mezilidských **vztahů** (11 dobrovolníků). Jsou to odpovědi jako: *„radost se setkání s přáteli, stálý kontakt se svými přáteli apod.*, ale také: *poznávání*

nových lidí, práce ve skupině spolupracovníků se kterými trávím rád čas, zkušenosti z mezilidských vztahů“ apod. (viz příloha č.8.)

Velice často zmiňovali respondenti YMCA-Živá rodina **pocit**⁴⁶. Například:

- „*pocit užitečnosti; pocit seberealizace⁴⁷ a uplatnění*“
- „*dobry pocit – že jsem „na svém místě“; že se podílím na něčem co má smysl*“
- „*pocit z užitečné práce - radost, že má práce je prospěšná (že děti baví, co děláme; že pomůžu jejich rodičům)*“
- „*pocit že pomáhám a myslím na i jiné lidi než na sebe*“
- „*Pocit vzájemného obohacení mezi mnou a klienty, ale samozřejmě i s kolegy - třibení názorů, seznámení se s jinými názory.*“

Respondenti také zmiňovali jako přínos **zkušenosti** a to buď ve smyslu, že získávají zkušenosti do života, nebo že získávají zkušenosti v této činnosti.

Dále se vyskytli i tyto odpovědi: „*možnost osobního rozvoje (duchovního), ale i profesního; poznání sebe; nové zážitky; radost; naplnění volného času.; odpočinek od vlastní profese.*“

Odpovědi dobrovolníků **O.s.Bodaj** podle mého názoru dobře korespondují s odpověďmi na ostatní otázky. (Kde respondenti vyjadřují např. potřebu smysluplně trávit čas, podílet se na dobré věci, možnost využít svoje zkušenosti a vědomosti)

Většina respondentů O.s.Bodaj zmiňovala, že jim dobrovolná činnost přináší nějaký **pocit**:

- „*dobry pocit, že dělám něco, co má opravdu smysl*“
- „*pocit, že jsem pro někoho prospěšná, že moje práce a částečně i můj život má smysl*“
- „*moc příjemný pocit, přijet za dětmi a pracovat s nimi a cítit, že o to opravdu mají zájem a že jsou rády, že tam jsme, stejně tak jako my (nebo alespoň já) jsem ráda tam.*“
- „*pocit seberealizace a uplatnění.*“

Někteří respondenti uvedli, že jim dobrovolná činnost přináší **radost**:

- „*Radost ze smysluplné práce a z toho, když vidím, že jsem někomu pomohla k jeho vývoji, že jsem ho potěšila.; radost z radosti druhých...*“

Některá další vyjádření:

⁴⁶ **Pocit** – citové zabarvení vedoucí k hodnocení skutečnosti vnímané v současnosti nebo minulosti; každý psychický obsah, myšlenka nebo vzpomínka má citové zabarvení. (Hartl, 2004, str. 184)

⁴⁷ **Seberealizace** – rozvoj a plné využívání schopností a vloh člověka; jedna z vyšších sociálních potřeb (Hartl, 2004, str. 236)

- „naplnění potřeby pomáhat potřebným; hledání hranice sama v sobě, kam jsem ochotná a schopná dojit ve službě potřebným.“ ;Zkousím se a překonávám se; uplatňování svých schopností a jejich ověřování v praxi; Zkousím nové nápady aplikovat na klientech; spokojenost⁴⁸“

(Celá vyjádření dobrovolníků viz.příloha č.8.)

Nikdo z dobrovolníků nevedl, že by mu dobrovolná činnost přinášela něco negativního.

Co by mohlo být důvodem pro to, abyste ukončil/a svoji dobrovolnou činnosti? (otázka č. 17.)

Na tuto otázku neodpověděly dvě ženy (jedna žena neodpověděla také na otázky 8., 9. a 10.).

Nejčastěji jako možný důvod ukončení dobrovolné práce zmiňovali dobrovolníci možnost j) *Nebudu mít dostatek času.* (21 respondentů).

Šestnáct respondentů volilo možnost a) *To, co dělám přestane mít smysl.*

Více než polovina respondentů ukončí pravděpodobně svoji činnost až je zde již nebude potřeba (možnost f, 14 respondentů).

Dvanáct respondentů zadrželo možnosti:

c) *Nebudu již mít co nabídnout.* (více respondenti O.s.Bodaj -7 z 11)

g) *Nebudu zde mít přátele, kamarády.*

k) *Budu unavený/á touto prací.*

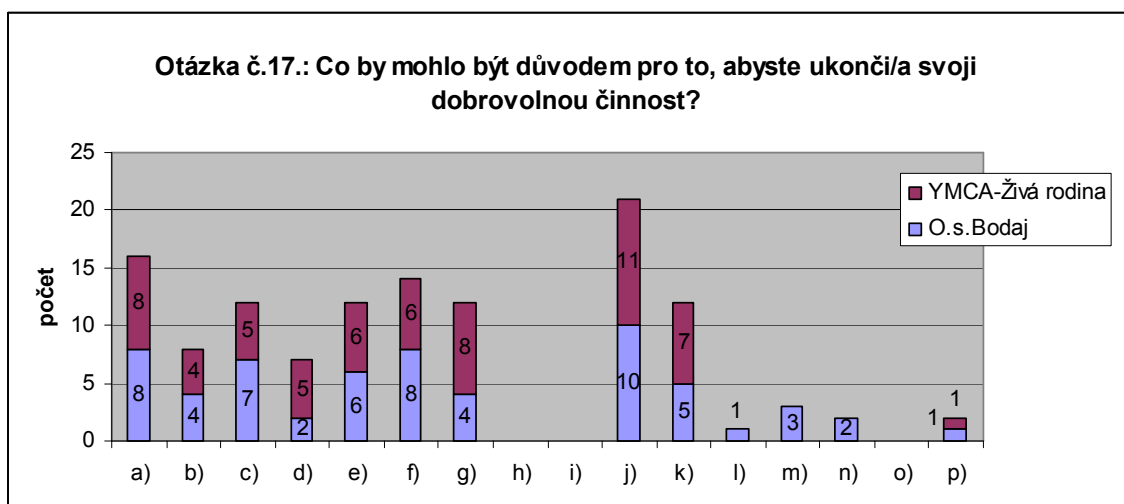
Odpověď p) *Jiný důvod, napište prosím jaký:* využily dvě ženy:

- „nejdůležitější je: že nebudu mít co nabídnout a bude čas přenechat to někomu jinému mladšímu – tj. dozraje čas pro odchod“ (koordinátorka dobrovolníků)

- „Z důvodu vlastní nemoci...“

Za pozornost stojí že, i když v malé míře, volili respondenti O.s.Bodaj na rozdíl od respondentů YMCA-Živá rodina odpovědi týkající se vlivu na chod organizace, na způsob poskytování péče a život klientů (l,m,n). Myslím, že je to ovlivněno opět konkrétní činností, resp. činností s dětmi, které nutně potřebují změnu v péči.

⁴⁸ **Spokojenost**- příjemný pocit z dobrých vztahů a dobře vykonané činnosti; trvá-li déle, je nemotivující Hartl, 2004, str. 259

Můžeme tedy říci, že většinu dobrovolníků YMCA Živá rodina, kteří vyplnili dotazník, motivuje fakt, že se jedná o čas strávený s přáteli, že zde mohou poznat nové lidi. Velký význam má také, že se jedná o činnost která má smysl, že se touto svou činností podílejí na šíření dobré myšlenky a že jsou užiteční. Poukazuje na to i zjištění, že hodně z nich uvedlo jako přínos právě vztahy – přátele a čas s nimi strávený a dobrý pocit pramenící ze smysluplné práce. Celkem hodně je také důležité být za svou práci hodnocen a to zejména klientem.

Většinu dobrovolníků O.s.Bodaj, kteří vyplnili dotazník, motivuje především to, že se mohou podílet na dobré věci, na šíření dobré myšlenky, že jsou užiteční a že se jedná o čas strávený s přáteli.

Dále je pro ně také důležité, že zde mohou využít svoje zkušenosti a vědomosti a že mají možnost ovlivnit život klientů. Je to podle mého názoru dobře vidět i v odpovědích na otázku č. 16., kde dobrovolníci svými slovy popisují, co jim vykonávání dobrovolné činnosti přináší.

Některé dobrovolníky motivují i vztahy s klienty, resp. vybudovali si k nim citovou vazbu a je pro ně důležité vědět, jak dětem (klientů) daří.

10. ROZHOVORY

Vzorek a jeho výběr

Pro výzkum metodou rozhovorů jsem oslovila dobrovolníky z obou zkoumaných organizací, tedy z O.s.Bodaj a YMCA-Živá rodina. Rozhovory se mnou bylo ochotných vést pět dobrovolníků. Tři ženy z řad dobrovolníků YMCA-Živá rodina a jeden muž a jedna žena z O.s.Bodaj.

Vznik metody

Na začátku rozhovoru jsem dobrovolníkům poděkovala a vysvětlila jim, že se jich v rozhovoru budu ptát na podobné věci, jako v dotazníku. A to proto, že bych chtěla co nejlépe proniknout do toho, co všechno může lidi jako jsou oni – dobrovolníky vést k tomu, že svou práci dělají. Upozornila jsem je také na to, že se nemusejí bát zmiňovat i to, co už napsali do dotazníku.

Následně jsem položila všem dotazovaným postupně dvě základní otázky, s tím, že když rozhovor nějakým způsobem váznul nebo pokud se mi zdálo, že bych se jinou, další otázkou mohla dozvědět zajímavé informace, položila jsem otázku doplňující.

Základní otázky:

1. Zkuste mi říct z jakého důvodu jste se rozhodl/a stát se dobrovolníkem?

2. Z jakého důvodu nebo za jakým účelem dobrovolníkem stále ještě jste?

Určila jsem také délku trvání rozhovoru -maximálně jednu hodinu.

Sběr dat

Rozhovory jsem vedla v klidném, tichém prostředí, abychom nebyli rušeni. Se souhlasem dotazovaných jsem celý rozhovor nahrávala. Rozhovory byly dlouhé 12-40 minut.

Interpretace

Z odpovědí na otázky v rozhovorech vyplývá, že pro těchto pět respondentů jsou motivující **vztahy** – vztahy s klienty, ale zejména s kolegy. Dobrovolníky O.s. Bodaj k další práci motivuje i **citový vztah** k dětem. Starost o jejich další vývoj. Dále respondenty motivuje fakt, že svou činností někomu **pomáhají** a že se jedná o **užitečnou** činnost. (Jedna respondentka uvedla, že je to užitečné nejen pro klienta, ale i pro ni, protože tím získává zkušenosti.)

Koordinátorka dobrovolníků YMCA –Živá rodina a muž řídící O.s.Bodaj, kteří byli mezi respondenty, jsou motivováni možností **seberealizace** v této činnosti. Můžeme

také říci, že případné ukončení jejich činnosti může záviset hodně na reakcích okolí – **zpětné vazbě a uznání.**

Objevily se i další motivy – „*nechtěla jsem ztratit pověst holky, která řekne vždy ano*“

- „*je pro mne důležité ocenění od okolí*“
- „*uplatním zde své schopnosti*“
- „*chci být u toho; nechci nikde chybět*“

Jedna respondentka uvedla, že v době, kdy se rozhodovala k dobrovolné činnosti hrálo roli mj. také její přesvědčení, že jestliže pomáhá, lidé ji mají rádi a pokud nepomáhá, nepřijmou ji mezi sebe.

Motivující pro dobrovolnou činnost respondentů je také **potřeba**.

- „*pokud bych svoji práci nedělala, dobrovolná činnost by nefungovala*“
- „*činnost, kterou dělám, je potřebná*“
- „*můj život je pro někoho potřebný, důležitý; má tak smysl*“

11. ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo zjistit motivaci dobrovolníků ze dvou organizací, jejichž činnost, ačkoli se obě věnují dětem, je jiná. Zatímco děti, o které pečují dobrovolníci YMCA-Živá rodina jsou z převážně funkčních rodin a jen zhruba jedno dítě ze 120 má nějaký handicap; děti, kterým se věnují dobrovolníci O.s. Bodaj, žijí v dětském domově ve velmi nepříznivých životních podmínkách citově zanedbávané.

Z výzkumu, provedeného mezi dobrovolníky těchto organizací jsem zjistila, že většinu respondentů motivují k dobrovolné činnosti především vztahy. Dobrovolníci mají potřebu trávit čas s přáteli, kteří jsou mezi dobrovolníky; důležité jsou pro ně i vztahy s klienty a to zejména pro dobrovolníky O.s. Bodaj.

Motivující je také, jestliže se jedná o smysluplnou činnost, kde se dobrovolníci mohou cítit užiteční a kde mohou využít své zkušenosti a vědomosti, seberealizovat se.

Respondenti z řad dobrovolníků O.s. Bodaj jsou motivováni také možností ovlivnit život klientů, resp. péči o tato klienty, což podle mého názoru vyplývá z vědomí dobrovolníků o velice špatné životní situaci klientů.

V motivaci k dobrovolnictví může hrát také roli potřeba uznání a ocenění od okolí, zpětná vazba zejména od klientů; vědomí, že nejsem nepostradatelný a potřeba být pro druhé důležitý.

Při psaní této práce, a zejména pak při vyhodnocování dotazníků jsem nelezla jeden z nedostatků dotazníků a to, že se v nich neptám na negativa spojená s dobrovolnou činností. Bylo by zajímavé zjistit, co například museli dobrovolníci překonat, čeho se vzdát apod., aby mohli být dobrovolníky (porovnání „nákladů“ a „zisků“).

Postupně jsem také zjišťovala, jak různě může být samotná dobrovolná činnost jednotlivými respondenty vnímána. Prostřednictvím informací z literatury jsem se dovídala, co všechno se může skrývat za slovy vyjadřujícími motivaci; co může vést dobrovolníky k pomáhání.

12. LITERATURA

- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 1993. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
- HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. 1.vyd. Praha: Portál. 2004. 312 s. ISBN 80-7178-803-1.
- HAYESOVÁ, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Přel. I, Štěpaníková. 3.vyd. Praha: Portál 1998. 165 s. ISBN 80-7178-763-9.
- HEWTONE, Miles; STROEBE, Wolfgang. *Sociální psychologie, moderní učebnice sociální psychologie*. Přel. D.Brejlová; P, Le Roch. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 776 s. ISBN 80-7367-092-5.
- MADSEN, K.B. *Moderní teorie motivace*. 1.vyd. Praha: Academia, 1979, 468 s. ISBN –není
- Manželská setkání, sborník přednášek*. Brno: YMCA Setkání. 2007. 321s. ISBN - není
- NAKONEČNÝ, Milan. *Základy psychologie osobnosti*. 1.vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, Profit, a.s. 1993. 232 s. ISBN 80-85603-34-9.
- PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. 1.vyd. Praha: Academia, 2004. 427 s. ISBN 80-200-1086-6.
- ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti*. 5., rozšířené vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. 2007. 200 s. ISBN 978-80-247-1174-4.
- SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti, člověk v zrcadle vwdomí a jednání*. 1. vyd. Brno: BARRISTER & PRINCIPAL, 2002. 517s. ISBN 80-85947-80-3.
- SOZANSKÁ, Olga; TOŠNER, Jiří. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. 1.vyd. Praha: Portál. 2002. 152 s. ISBN 80-7178-514-8.
- SCHMIDBAUER, Wolfgang. *Psychická úskalí pomáhajících profesí*. Přel. P. Patočka. 1.vyd. Praha: Portál. 2000. 176 s. ISBN 80-7178-312-9.
- ŠORMOVÁ, Lucie; KLÉGROVÁ, Alžběta. *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, o.p.s. 2006. 24 s. ISBN 80-86991-68-7.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. 1.vyd. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. 2004. 356 s. ISBN 80-246-0841-3.
- VÝROST, Josef; SLAMĚNÍK, Ivan. *Sociální psychologie – Sociálna psychológia*. Praha: ISV. 1997. 453 s. ISBN 80-85866-20-X.

INTERNETOVÉ ZDROJE

KOUCKÁ, Pavla. *Dobrovolníci versus profesionálové*. Psychologie dnes. 2/2007

[cit. 3.6. 2008]. [online] Dostupné z

<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=21728>

PIŠTORA, V. *YMCA – Živá rodina*, zpracoval 15.5.2006 [cit. 3.6.2008]. [online]

Dostupné z <http://www.zr.ymca.cz/>

<http://www.bodaj.com/>. [cit. 29.5.2008]

http://www.dobrovolnik.cz/d_druhy.shtml. [cit. 20.2. 2008]

13. PŘÍLOHY

Příloha č.1.: Osobnostní rysy seberealizujících se lidí	str. 4
Příloha č. 2.: Model prosociální osobnosti	str. 10
Příloha č.3. : Odpovědi respondentů na otázku č.7.	str. 19
Příloha č. 4.: Odpovědi k dotazníkovým otázkám č. 8. a 9. s možnými potřebami, které mohou tyto odpovědi zahrnovat.	str. 22
Příloha č. 5.: Dotazník	str. 22
Příloha č.6.: Graf k otázce č. 14	str. 31
Příloha č.7.: Graf k otázce č. 15	str. 32
Příloha č.8.: Odpovědi respondentů na otázku č.16	str. 33

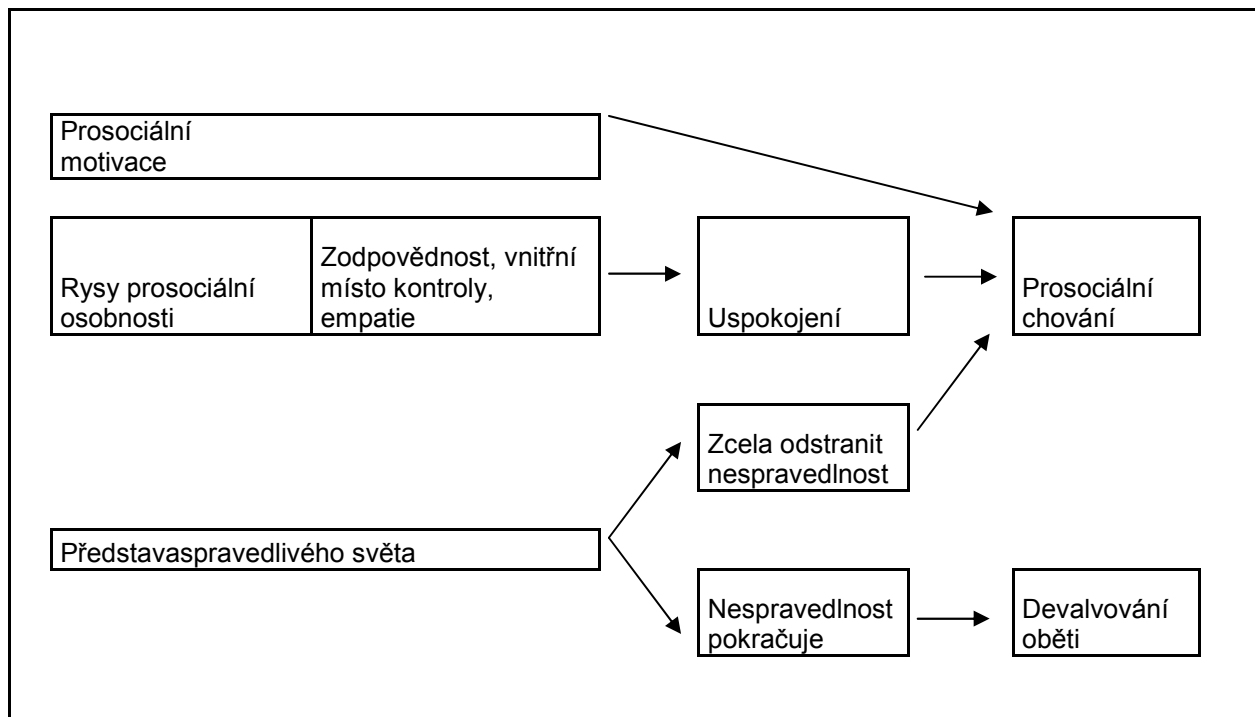
Osobnostní rysy seberealizujících se lidí.

„Na rozdíl od ostatních, mají seberealizující se lidé ve vyšší míře tyto osobnostní rysy:“:

1. Účinnější percepce reality a harmoničtější vztah k ní.
2. Akceptování (sebe, jiných, přírody).
3. Spontaneita, prostota, přirozenost.
4. Zaměřenost na problémy.
5. Kvalita odstupu, potřeba soukromí.
6. Autonomie, nezávislost na kultuře, okolním prostředí, vůle, aktivita
7. Trvale živé hodnocení.
8. Mystické, resp. vrcholné zážitky.
9. Pospolitost.
10. Mezosobní vztahy.
11. Demokratická struktura charakteru.
12. Rozlišování mezi cíli a prostředky, mezi dobrem a zlem.
13. Filosofický, nehostinní smysl pro humor.
14. Tvořivost.
15. Odolnost vůči enkulturaci, tedy vůči určujícím vlivům kultury, schopnost přesáhnout danou kulturu.
16. Nedokonalosti seberealizujících se lidí.
17. Hodnoty seberealizace.
18. Vyřešení rozporů seberealizací.

Maslow in Madsen, 1979, str. 305.

Model prosociální osobnosti

Otázka č.7.: Jakou dobrovolnou činnost (činnosti) v současné době vykonáváte?
Odpovědi dobrovolníků YMCA Živá rodina
Žádnou
V současné době v organizaci YMCA žádnou
hlídání dětí na MS
Hlídání dětí na manželských setkáních.
Hlídání dětí na MS pořádané YMCA Živá rodina
Hlídání dětí na manželských setkáních v létě a občasná příprava programu pro mládež na víkendy během roku
skauting, hlídání dětí, uť občasně ekologické aktivity spojené se skautingem,
hlídání dětí
pečovatel v rámci Manželských setkání, pořádání letních táborů pro děti s postižením
pečuji o děti klientů během Manželských setkání pořádaných organizací YMCA Živá rodina
Pečování a příprava programu pro děti na MS, příprava a účast na akcích pro starší děti z MS
péče o děti
Hlavní pečoun – mám na starosti mečouny, kteří se starají o děti a mládež ve věku 0 – 18 let. Práce spočívá v organizování setkání dobrovolníků (formální- školení, neformální – sportovní akce, kultura...). Vrcholem je organizování hlídání dětí na MS Praha,
Koordinátorka dobrovolníků – pečounů YMCA Živá rodina

Otázka č.7.: Jakou dobrovolnou činnost (činnosti) v současné době vykonáváte?
Odpovědi dobrovolníků O.s. Bodaj
Žádnou
Občas jezdím s humanitární pomocí do dětského domova na Ukrajině
pobyty na UK v DD
pobyty na UK v DD, vedoucí skautského oddílu,
Účastním se výjezdů na Ukrajinu.
Kromě návštěvy Vilšan tuším nic, ale je možné, že se mýlím – dělám leccos.
Bodaj (výjezdy na UKR) víkendovky a letní tábor s rozrazilem
Výjezdy do dětského domova Vielšany a pomoc při organizaci akcí o.s.Bodaj
pomoc s organizací, přímá práce na výjezdech sdružení Bodaj
Jsem jedním z tzv.klíčových dobrovolníků a mám na starost všechno okolo volnočasových aktivit v dětském domově(příprava,správa,nové možnosti)
Řídím dobrovolnické Občanské sdružení Bodaj. Koordinace dobrovolníků, humanitárních výjezdů na Ukrajinu a pořádání kulturních benefičních akcí.

PŘÍLOHA Č. 4.

Odpovědi k dotazníkovým otázkám č. 8. a 9. s možnými potřebami, které mohou tyto odpovědi zahrnovat.

Odpověď	Možná potřeba/potřeby
a) Chtěl/a jsem smysluplně trávit volný čas.	smysluplně trávit čas
b) Chtěl/a jsem zkusit něco nového, jiného.	vyhledávat nové zážitky, poznávat
c) Chtěl/a jsem využít svoje zkušenosti a vědomosti.	být užitečný, poučovat, kompetence
d) Viděl/a jsem možnost realizovat zde své nápady.	být užitečný, seberealizace, tvoření
e) Chtěl/a jsem se podílet na dobré věci, na šíření dobré myšlenky.	sounáležitosti, být součástí něčeho, smysluplnosti, pomoci
f) Chtěl/a jsem být užitečný/á svému okolí, jiným lidem.	být užitečný, uznání
g) Chtěl/a jsem o někoho pečovat.	pečovat o druhé
h) Chtěl/a jsem zkusit zda zvládnou pracovat jako dobrovolník – byla to pro mne výzva.	dosáhnout něčeho, úspěšného výkonu, (seberealizace)
i) Zajímalo mě, co obnáší být dobrovolníkem.	vědění, zvědavost
j) Chtěla jsem trávit čas s přáteli, kteří jsou mezi dobrovolníky.	přátelství, sdružovat se, lásky, náklonnosti, (společnosti, porozumění, ...)
k) Chtěl/a jsem poznat nové lidi.	přátelství, společnosti, poznávání
l) Chtěl/a jsem pracovat s konkrétní skupinou klientů.	seberealizace, poznávat
m) Důvodem pro mě byla právě určitá činnost, kterou jsem chtěl/a vykonávat.	seberealizace, poznávat
n) Kvůli možnosti dalšího doškolování, vzdělávání.	vědění, získávání
o) Kvůli společným akcím zaměstnanců.	přátelství, sdružování, náklonnosti,...
p) Činnost mi vyhovovala časově.	smysluplně trávit čas
q) Chtěl/a, nebo potřeboval/a jsem získat praxi.	vědění, získávání
r) Byl/a jsem v péči dobrovolníka/ů a chtěl/a jsem to nějakým způsobem vrátit.	Revanše
s) Chtěl/a jsem mít možnost ovlivnit chod zařízení, organizace.	vlivu (ovládat), dominance, tvořit, seberealizace, moci, sebeprosazení, kompetence
t) Chtěl/a jsem mít možnost ovlivnit způsob poskytování péče.	vlivu (ovládat), dominance, tvořit, seberealizace, moci, sebeprosazení, kompetence
u) Chtěl/a jsem mít možnost ovlivnit život klientů.	vlivu (ovládat), dominance, tvořit, seberealizace, moci, sebeprosazení, kompetence

DOTAZNÍK**1. Věk****2. Pohlaví**

- a) Žena
- b) Muž

3. Povolání**4. Obor vzdělání****5. Dobrovolník v:**

- a) YMCA Živá rodina
- b) sdružení Bodaj

6. Jak dlouho jste dobrovolníkem?**7. Jakou dobrovolnou činnost (činnosti) v současné době vykonáváte?****8. Z jakého důvodu jste se rozhodl/a stát se dobrovolníkem? Můžete zaškrtnout více odpovědí.**

- a) Chtěl/a jsem smysluplně trávit volný čas.
- b) Chtěl/a jsem zkusit něco nového, jiného.
- c) Chtěl/a jsem využít svoje zkušenosti a vědomosti.
- d) Viděl/a jsem možnost realizovat zde své nápady.
- e) Chtěl/a jsem se podílet na dobré věci, na šíření dobré myšlenky.
- f) Chtěl/a jsem být užitečný/á svému okolí, jiným lidem.
- g) Chtěl/a jsem o někoho pečovat.
- h) Chtěl/a jsem zkusit zda zvládnou pracovat jako dobrovolník – byla to pro mne výzva.
- i) Zajímalo mě, co obnáší být dobrovolníkem.
- j) Chtěl/a jsem trávit čas s přáteli, kteří jsou mezi dobrovolníky.
- k) Chtěl/a jsem poznat nové lidi.
- l) Chtěl/a jsem pracovat s konkrétní skupinou klientů.
- m) Důvodem pro mě byla právě určitá činnost, kterou jsem chtěl/a vykonávat.
- n) Kvůli možnosti dalšího doškolování, vzdělávání.
- o) Kvůli společným akcím zaměstnanců.
- p) Činnost mi vyhovovala časově.
- q) Chtěl/a, nebo potřeboval/a jsem získat praxi.
- r) Byl/a jsem v péči dobrovolníka/ů a chtěl/a jsem to nějakým způsobem vrátit.
- s) Chtěl/a jsem mít možnost ovlivnit chod zařízení, organizace.
- t) Chtěl/a jsem mít možnost ovlivnit způsob poskytování péče.
- u) Chtěl/a jsem mít možnost ovlivnit život klientů.
- v) Chtěl/a jsem mít možnost ovlivnit něco jiného, napište prosím co:

w) Jiný důvod, napište prosím jaký:

9. Z jakého důvodu dnes dobrovolnou činnost stále vykonáváte? Můžete zaškrtnout více odpovědí.

- a) Chci smysluplně trávit volný čas.
- b) Chci zkusit něco nového, jiného.
- c) Chci využít svoje zkušenosti a vědomosti.
- d) Vidím možnost realizovat zde své nápady.
- e) Chci se podílet na dobré věci, na šíření dobré myšlenky.
- f) Chci být užitečný/á svému okolí, jiným lidem.
- g) Chci o někoho pečovat.
- h) Chci zkusit zda zvládnou pracovat jako dobrovolník – byla to pro mne výzva.
- i) Zajímá mě, co obnáší být dobrovolníkem.
- j) Chci trávit čas s přáteli, kteří jsou mezi dobrovolníky.
- k) Chci poznat nové lidi.
- l) Chci jsem pracovat s konkrétní skupinou klientů.
- m) Důvodem pro mě je právě určitá činnost, kterou jsem chtěl/a vykonávat.
- n) Kvůli dalšímu doškolování, vzdělávání.
- o) Kvůli společným akcím zaměstnanců.
- p) Činnost mi vyhovuje časově.
- q) Chci, nebo potřebuji získat praxi.
- r) Byl/a jsem v péči dobrovolníka/ů a chci to nějakým způsobem vrátit.
- s) Chci mít možnost ovlivnit chod zařízení, organizace.
- t) Chci mít možnost ovlivnit způsob poskytování péče.
- u) Chci mít možnost ovlivnit život klientů.
- v) Chci mít možnost ovlivnit něco jiného, napište prosím co:

w) Jiný důvod, napište prosím jaký:

10. Z jakého důvodu pracujete právě s touto skupinou klientů? Můžete zaškrtnout více odpovědí.

- a) Chtěl/a jsem zde využít svoje zkušenosti a vědomosti.
- b) Viděl/a jsem možnost realizovat zde své nápady.
- c) Chtěl/a jsem se podílet na změně v péči o tyto klienty.
- d) Chtěl/a jsem zkusit zda zvládnou pracovat jako dobrovolník právě s těmito klienty -
- byla to pro mě výzva.
- e) Zajímalo mě, co práce s těmito klienty obnáší.
- f) Kvůli činnosti, kterou s klienty dělám.
- g) Chtěl/a, nebo potřeboval/a jsem získat praxi v práci s těmito klienty.
- h) Jiný, napište prosím jaký:

11. Mohl/a jste si v rámci dobrovolnické organizace vybrat jakou činnost budete vykonávat?

- a) Ano
- b) Ne

12. Pokud ano, bylo pro vás důležité, že jste si mohl/a činnost vybrat?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

13. Je pro vás důležité jakou činnost s klienty vykonáváte?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

14. Označte na škále, jak moc je pro vás důležité být hodnocen následujícími lidmi. Do volných políček můžete vepsat i někoho jiného.

	Velmi		Vůbec
a) Vy sám / sama		1 – 2 – 3 – 4 – 5	
b) Klientem		1 – 2 – 3 – 4 – 5	
c) Kolegy		1 – 2 – 3 – 4 – 5	
d) Koordinátorem dobrovolníků		1 – 2 – 3 – 4 – 5	
e) Příbuznými nebo jinými blízkými osobami klienta		1 – 2 – 3 – 4 – 5	
f) Členy své rodiny		1 – 2 – 3 – 4 – 5	
g) Znáními, přáteli		1 – 2 – 3 – 4 – 5	
h)		1 – 2 – 3 – 4 – 5	
i)		1 – 2 – 3 – 4 – 5	
j)		1 – 2 – 3 – 4 – 5	

15. Je hodnocení od těchto lidí pro vás dostačující? Do volných políček můžete vepsat i někoho jiného.

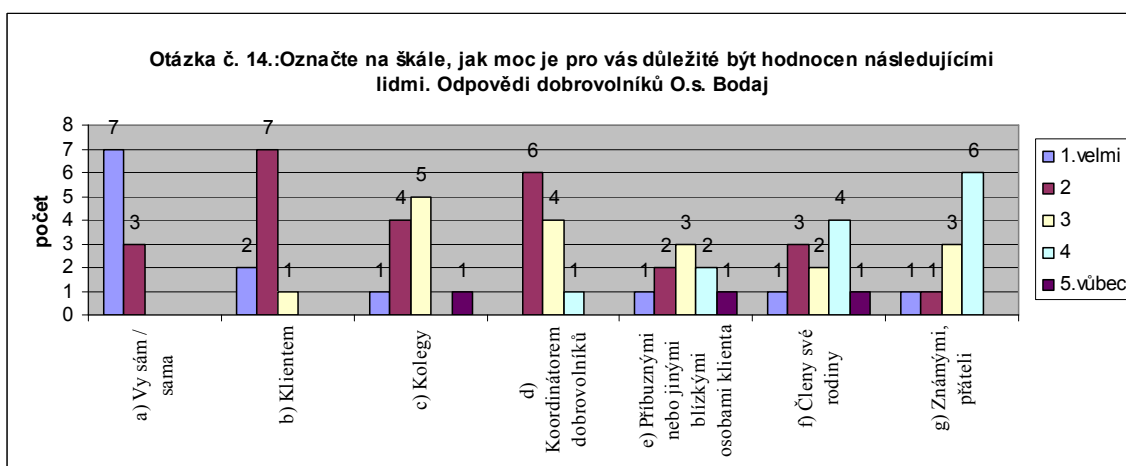
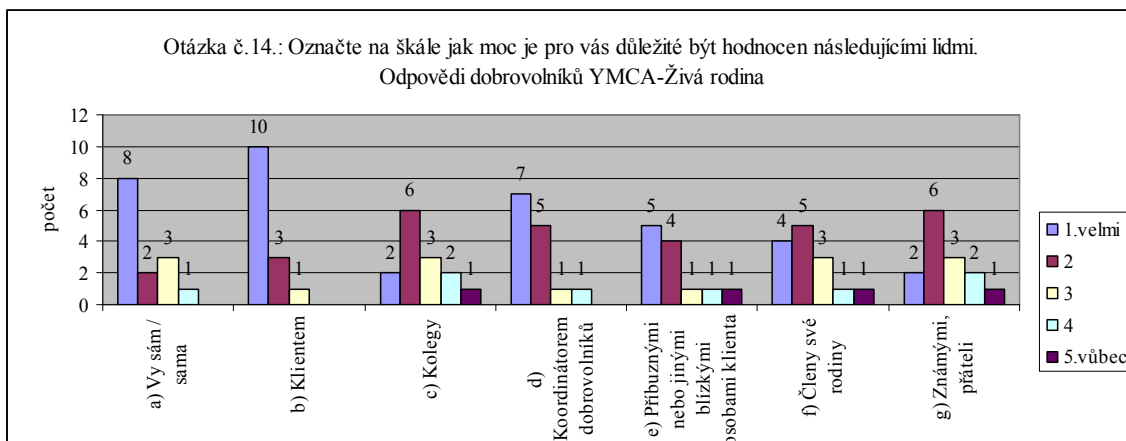
a) Vy sám / sama	ano	spíše ano	spíše ne	ne
b) Klientem	ano	spíše ano	spíše ne	ne
c) Kolegy	ano	spíše ano	spíše ne	ne
d) Koordinátorem dobrovolníků	ano	spíše ano	spíše ne	ne
e) Příbuznými nebo jinými blízkými osobami klienta	ano	spíše ano	spíše ne	ne
f) Členy své rodiny	ano	spíše ano	spíše ne	ne
g) Znáními, přáteli	ano	spíše ano	spíše ne	ne
h)	ano	spíše ano	spíše ne	ne
i)	ano	spíše ano	spíše ne	ne
j)	ano	spíše ano	spíše ne	ne

16. Napište prosím svými slovy, co vám vykonávání dobrovolné činnosti přináší.

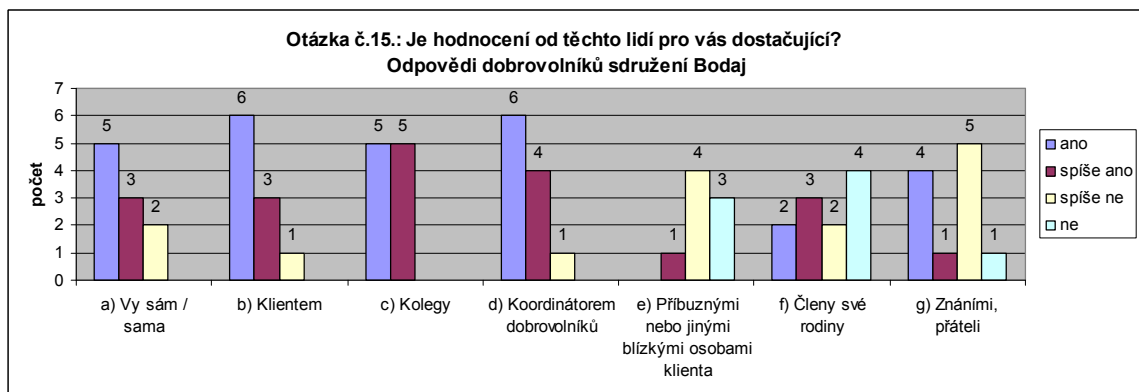
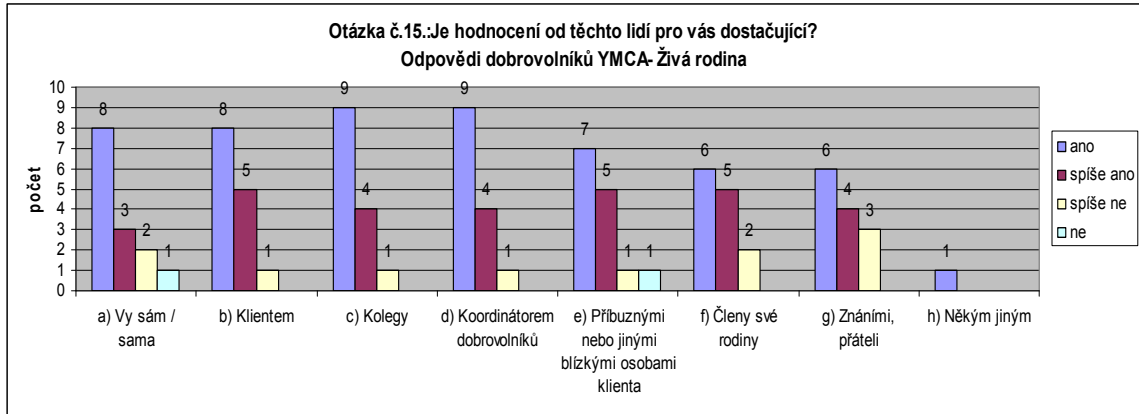
17. Co by mohlo být důvodem pro to abyste ukončil/a svoji dobrovolnou činnosti? Můžete zaškrtnout více odpovědí.

- a) To, co dělám přestane mít smysl.
- b) Budu chtít zkusit něco nového, jiného.
- c) Nebudu již mít co nabídnout.
- d) Nebudu moci realizovat zde své nápady.
- e) Dobrovolná činnost, které se věnuji zanikne.
- f) Nebude mě zde již potřeba.
- g) Nebudu zde mít, přátele, kamarády.
- h) Nebudou se konat společné akce se zaměstnanci.
- i) Nebude další doškolení dobrovolníků.
- j) Nebudu mít dostatek času.
- k) Budu unavený/á touto prací.
- l) Nebudu mít vliv na chod zařízení, organizace.
- m) Nebudu mít vliv na způsob poskytování péče.
- n) Nebudu mít vliv na život klientů.
- o) Nebudu mít vliv na něco jiného, napište prosím co:
- p) Jiný důvod, napište prosím jaký:

Grafy odpovědí na otázku č. 14

Grafy odpovědí na otázku č.15

Otázka č. 16.: Napište prosím svými slovy, co vám vykonávání dobrovolné činnosti přináší.
odpovědi dobrovolníků YMCA Živá rodina
zkušenosti z různých situací, poznání sebe, poznání druhých
Zkušenosti do života (práce, rodina, mezilidské vztahy,...)
Zkušenosti v této činnosti, stálý kontakt se svými přáteli
Pocit vzájemného obohacení mezi mnou a klienty, ale samozřejmě i s kolegy - tříbení názorů, seznámení se s jinými názory. Možnost osobního rozvoje (duchovního), ale i profesního. Odpočinek od vlastní profese, ačkoli je v téže oblasti, klientela je odlišná
Pocit, že pomáhám a myslím i jiné lidi než sama na sebe.
Pocit smysluplné práce, užitečnosti, radost, přátelství
Naplnění volného času, nové zkušenosti, poznání nových lidí
Zkušenosti, pocit seberealizace a uplatnění, upevňování sociálně kulturních vztahů.
Pocit, že jsem smysluplně využila volný čas, utužování vztahů s přáteli a nalézání přátel nových, zkušenosti do života
- pocit z užitečné práce - radost z toho, že má práce je prospěšná (že děti baví, co děláme; že pomůžu jejich rodičům) , - práce ve skupině spolupracovníků, se kterými trávím rád čas
Radost se setkání s přáteli, pocit, že den byl naplněn rozličnými aktivitami, že měl svůj smysl a význam, že nebyl zbytečný, že jsem zase o krapátek zkušeností a poznání sebe sama starší.
Setkávání se s novými lidmi, nové zážitky a zkušenosti, dobrý pocit.
Dobrý pocit ze smysluplně a zároveň zábavně stráveného času.
- <u>dobrý pocit</u> , že dělám něco smysluplného, - <u>dobrý pocit</u> , že jsem „na svém místě“ (zatím) – (což místy tento pocit ztrácím, ale obecně vzato), - <u>dobrý pocit</u> , že se podílím na něčem, co má smysl, - obohacuje mě to – myslím, že více dostávám, než dávám (hlavně od „klientů“), - kvůli lidem, se kterými spolupracuji i kvůli „klientům“, - baví mě ta práce, - pro ocenění od okolí

otázka č. 16.: Napište prosím svými slovy, co vám vykonávání dobrovolné činnosti přináší.

Odpovědi dobrovolníků sdužení Bodaj

Pro mě osobně pocit volnosti a radosti, že dělám něco ze své vůle, co není podmíněno tím, že musím. Navíc je to moc příjemný pocit, přijet za dětmi a pracovat s nimi a cítit, že o to opravdu mají zájem a že jsou rády, že tam jsme, stejně tak jako my (nebo

Přináší mi pocit, že jsem pro někoho prospěšná, že m oje práce a částečně i můj život má smysl. Radost ze smysluplné práce a z toho, když vidím, že jsem někomu pomohla k jeho vývoji, že jsem ho potěšila.

Dobry pocit a to, že alespon někdy mohu být plně prospěšný svému okolí

Pocit smysluplné činnosti, naplnění potřeby pomáhat potřebným. Také hledání hranice sama v sobě, kam jsem ochotná a schopná dojít ve službě potřebným.

určitou radost, vyšší citlivost

radost, dobrý pocit z toho, že to je smysluplná činnost, spokojenost

Nové zkušenosti, uplatňování svých schopností a jejich ověřování v praxi. Dobry pocit, že dělám něco, co má opravdový smysl

Zkušenosti, pocit seberealizace a uplatnění, poznání nové kultury (Ukrajina).

Zkouším se a překonávám se. Zkouším nové nápady aplikovat na klientech, pocit, že má práce má smysl, zažívám nové věci.

Je to vzájemné oboustranné obohacování... přínosná životní zkušenost, výzva, radost z radosti druhých...